

İqtisadiyyata 263 milyard dollar investisiya yatırılmışdır

İlham Əliyevin yeni inkişaf strategiyası ilə Azərbaycan həm iqtisadi sahədə dünya miqyasında uğurla inkişaf edən ölkə, həm də əlverişli biznes məkanı kimi tanınır

Son illər ölkəmizdə iqtisadiyyatın davamlı və rəqəbatqabiliyyətli inkişafı sahəsində uzunmüddətli və sistemli fəaliyyət həyata keçirilib. Aparılan davamlı iqtisadi islahatlar nəticəsində qeyri-neft sektorunun inkişafı təmin edilib, bu sahədə əhəmiyyətli irəliləyişlərə nail olunub.

Dövlət özəl sektorun inkişafına, yerli və xarici iş adamlarının fəaliyyətinə hertərəfli imkanların yaradılması, iqtisadi mühitin liberalaşdırılması yolu ilə əlverişli biznes və investisiya mühitinin formalaşdırılması istiqamətində bütün zəruri tədbirləri görür. Prezident İlham Əliyev sosial-iqtisadi sahə ilə bağlı keçirilən müşavirədə vurğulamışdır ki, iqtisadi göstəricilər Azərbaycanın uğurla inkişaf etdiyini bir daha təsdiqləyir: "Biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində aparılan işlər bunu göstərir ki, bu gün iqtisadi sahədə Azərbaycan dünya miqyasında uğurla inkişaf edən ölkələr sırasındadır".

İqtisadi göstəricilərə nəzər yetirdikdə deyə bilərik ki, heqiqətən Azərbaycan əlverişli biznes, investisiya mühiti mövcuddur. Sermayədarların hüquq və mənafehlərinin qorunması, mülkiyyətin toxunulmazlığı, yerli

və xarici sahibkarlara eyni iş şəraitinin yaradılması, əldə edilmiş mənfəətdən maneesiz istifadə olunması ilə bağlı mühüm qanunlar qəbul edilib. Məhz bu tədbirlərin nəticəsidir ki, təkcə ötən il iqtisadiyyata 15,3 milyard dollar investisiya yatırılıb. Bu məbləğin 8,2 milyard dolları xarici investisiyadır. Bu ilin 6 ayında isə iqtisadiyyata 6 milyard dollardan çox investisiya yatırılıb. Ümumilikdə isə müstəqillik illərində ölkə iqtisadiyyatına yatırılan investisiyaların həcmi 263 milyard dollar olub ki, bunun da 50 faizdən çoxu xarici sərmayələrdir. Ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 49 milyard dollara yüksəlib. Ötən il bu rəqəm 45 milyard dollar idi və 6 ayda bu məbləğin 4 milyard dollar artması rekord göstəricidir.

İldən-ilə valyuta ehtiyatlarını artıran Azərbaycan bununla paralel olaraq xarici dövlət borcunu da kifayət

qədər aşağı salıb. Bir il ərzində xarici borc 4 faiz aşağı düşüb və təxminən 19 faiz səviyyəsindədir. Dövlət başçısı isə bunun dünya miqyasında ən gözəl göstəricilərdən biri hesab olduğunu vurğulayıb: "Bəzi ölkələrdə dövlət xarici borcu ümumi daxili məhsuldan da artıq olur, yaxud da ki, ona bərabərdir. Bizdə isə bu, 19 faizdir. Biz bu sahədə bundan sonra da çox diqqətli olmalıyıq. Ancaq strateji əhəmiyyət daşıyan layihələrə kreditlərin alınması mümkündür. Çünki bizim öz daxili imkanlarımız var və biz bu imkanlardan istifadə etməliyik".

Bu gün Azərbaycanda həyata keçirilən strateji islahatlar davamlı və inklüziv iqtisadi inkişafı şərtləndirən əsas amillərdəndir. Son illərdə institusional, insan kapitalı və sosial rifah, biznes mühiti, infrastruktur, kapital əylətirliyi və ertaf mühitinin müəhifəsinə yönəlmiş sistemli və kompleks islahatlar daha intensiv olaraq həyata keçirilib. Biznes və investisiya mühitinin davamlı surətdə yaxşılaşdırılması, biznesə yeni dəstək mexanizmlərinin tətbiqi və digər istiqamətlərdə mühüm tədbirlər reallaşır, sahibkarlığa dövlət dəstəyinin sferası və coğrafiyası genişləndirilir. Bununla yanaşı, lisenziyalaşdırmanın sadələşdirilməsi, sahibkarlıq sahəsində yoxlamaların dayandırılması, investisiyaların və ixracın təşviqi mə-

xanizmlərinin tətbiqi, güzəştli kreditləşmə faizinin aşağı salınması, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı tədbirləri, elektron xidmətlər şəbəkəsinin genişləndirilməsi, vergi, gömrük, sosial ödənişlər sisteminin təkmilləşdirilməsi özəl sektorun iqtisadiyyatda payını daha da artırır. Bu il sahibkarlara güzəştli şərtlərlə dövlət tərəfindən 50 milyon manat kredit verilib. İlin sonunadək daha 120 milyon manat kreditin verilməsi planlaşdırılır.

Prezident İlham Əliyev aprelin 26-da Pekində keçirilən 2-ci "Bir kəmə, bir yol" Beynəlxalq Əməkdaşlıq Forumundakı çıxışı zamanı dünyanın aparıcı, böyük şirkətlərini işbirliyinə dəvət edərək bildirmişdi ki, Azərbaycandakı biznes mühiti dünyada olan ən qabaqcıl biznes mühitlərindən biridir. Ölkəmizdə infrastrukturun inkişafına çox əlverişli biznes mühitinin yaradılması ilə dəstək verilir: "Bu gün Azərbaycandakı biznes mühiti dünyada olan ən qabaqcıl biznes mühitlərindən biridir. Dünya Bankının ən son "Doing Business" hesabatına görə, Azərbaycan biznes mühiti üzrə 25-ci pillədədir və bir il ərzində biz mövqeyimizi əsaslı şəkildə yaxşılaşdırmışıq. İndi Azərbaycan dünyada ən çox islahat aparan on ölkə sırasındadır".

Ardı 2-ci səh.

Əfqanıstan İslam Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Məhəmməd Əşrəf Qaniyə

Hörmətli cənab Prezident!
Əfqanıstanın milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizi və xalqınızı öz adından və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm.
İnanıram ki, Azərbaycan ilə Əfqanıstan arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafı bundan sonra da xalqlarımızın mənafehlərinə xidmət edəcəkdir.
Bu xoş gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Əfqanıstan xalqına sülh və tərəqqi diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 avqust 2019-cu il

Neft Daşlarından "Şahdəniz"ədək...

Neft Daşlarından "Şahdəniz"ədək dedikdə təkcə Azərbaycanın bu iki zəngin karbohidrogen mənbəyi arasındakı məsafəni nəzərdə tuturuq. Bununla belə, qeyd edək ki, Neft Daşları Xəzərin qoynunda, Bakı şəhərindən 110 kilometr şərqdə yerləşir. "Şahdəniz" isə sahildən təxminən 75 kilometr cənubdadır.

70 il əvvəl Azərbaycan neftçiləri açıq dənizdə (Neft Daşlarında) böyük çətinliklərlə ilk quyuyu qazırdı. Bu gün isə Azərbaycan əsas

resurs bazası "Şahdəniz" yatağı olan, dünyaya səssalan "Cənub qaz dəhlizi" kimi nəhəng bir layihənin təşəbbüsçüsü, lideridir və

tərəfdaşları ilə birlikdə onu müvəffəqiyyətlə sona çatdırmaqdadır.

70 il tarix üçün böyük zaman kəsiyi deyil. Lakin Azərbaycanın neft-qaz sənayesinin bu illər ərzində keçdiyi şərəfli yolun təkcə xalqımız deyil, bütün dünyanın tarixində əhəmiyyəti böyükdür.

Ardı 2-ci səh.

İli uğurla başa vurmaq üçün möhkəm zəmin yaradılmışdır

Ölkə iqtisadiyyatında qazanılan nailiyyətlər bölgələrimizin inkişafını təmin etmiş, əhalinin güzəranını daha da yaxşılaşdırmışdır. Belə rayonlardan biri də Qazaxdır. Son illər burada həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində qazanılan uğurlar sakinlərin dolanışığına müsbət təsir göstərməklə yanaşı, rayonun simasını başdan-başa dəyişmişdir. Cari ilin 6 ayı ərzində də bütün sahələr üzrə yüksək göstəricilərə nail olunmuşdur.

Həmişə olduğu kimi, yarı illə əqrar sahədə qazanılan uğurlar daha da artmışdır. Belə ki, rayonun taxıl sahələrindən 42 min 330 ton məhsul götürülmüş, orta məhsuldarlığı 33,7 sentnərə yüksəlmişdir. Digər sahələrdə də göstəricilər yüksək olmuşdur. 2019-cu ilin yazında 21476,3 hektar sahədə kənd təsərrüfatı məhsulları becərilməmiş, o cümlədən 1320 hektarda kartof ekilmişdir. Hazırda kartof yığılı surətdə davam edir. İlk göstəricilər onu deməyə əsas verir ki, bu il fermerlər 40 min tona yaxın məhsul əldə edəcəklər. Bundan başqa, cari il rayonda ipəkçilik sahəsində də müsbət göstəriciyə nail olunmuş, 7667,5 kiloqram barəmə istehsal edilmişdir.

Rayonda əkin sahələrinin vaxtında suvarılması rayon rəhbərliyinin daim diqqət mərkəzində saxlanılır. Hazırda Qazaxda 1842 hektar kənd təsərrüfatına

yararlı torpaq sahələri mövcuddur. Bu sahələrin 11863 hektarı öz axını, 5558 hektarı isə nasos stansiyaları vasitəsilə suvarılır. Əkin sahələrinin vaxtında suvarılması üçün hələ payız və qış aylarında bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. Rayon icra hakimiyyətinin bilavasitə rəhbərliyi və köməyi, eləcə də rayon suvarma sistemləri idarəsi kollektivinin iştirakı ilə arxlar təmizlənməmiş, idarənin balansında olan 21 nasos stansiyasında cari və əsaslı təmir işləri görülmüş, kanallar lildən təmizlənməmiş, hidroqurğuların təmiri aparılmışdır.

Əvvəlki illərdə olduğu kimi, cari ilin ötən aylarında da əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi məqsədilə bir sıra işlər həyata keçirilmişdir. Nəticədə rayon Məşğulluq Mərkəzinə 26 müəssisədən 2004 vakant iş yeri təqdim olunmuşdur. Mərkəzdə

qeydiyyatda olan 1581 nəfər işaxtaran vətəndaşa 1406 göndəriş verilmişdir. Onlardan 786 nəfəri daimi işlə təmin edilmişdir.

Məlum olduğu kimi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat Agentliyi nəzdində "DOST İş Mərkəzi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti yaradılmışdır. Mərkəzdə işaxtaran kimi qeydiyyatda olan 420 nəfər rayon sakinini "DOST İş Mərkəzi" MMC-yə haqqı ödənilən ictimai işə göndərmişdir. Bundan başqa, rayon Məşğulluq Mərkəzinə SOCAR tərəfindən 90, "Azərişiq" ASC tərəfindən 55 boş iş yeri daxil olmuşdur. Mərkəzdə qeydiyyatda olan vətəndaşlar həmin yerlərdə daimi işlə təmin edilmişlər.

Ardı 2-ci səh.

Dünya şöhrətli müğənni Müslüm Maqomayevin xatirəsi anılıb

Avqustun 17-də dünya şöhrətli müğənni, SSRİ-nin və Azərbaycanın Xalq artisti Müslüm Maqomayevin anadan olmasının 77-ci ildönümündə Mədəniyyət Nazirliyinin rəsmiləri, respublikanın tanınmış mədəniyyət və incəsənət xadimləri birinci Fəxri xiyabana gələrək unudulmaz sənətkarın məzarını ziyarət ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva da iştirak edib. Anım mərasimində çıxış edən Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Xalq artisti Firangiz Əlizadə hamı tərəfindən sevilən, görkəmli müğənni, tanınmış vokal ifaçısı Müslüm Maqomayevin zəngin yaradıcılığından bəhs edərək deyib: "Təəssüf ki, Müslüm Maqomayev aramızdan çox tez getdi. O, nadir şəxsiyyət idi. Onun

bariton səsi dünyada ən nadir səslərdən biridir". Müğənninin həyat yoldaşı Tamara Sinyavskaya çıxış edərək Azərbaycanda Müslüm Maqomayevin xatirəsinin daim əziz tutulduğunu, onun dərin məhəbbətlə anıldığını bildirib. O, bu sevginin gənc nəsle də ötürüldüyünü vurğulayıb və bundan hədsiz fərəh hissi keçirdiyini söyləyib. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva qeyd edib ki, illər ötdükcə Müslüm

Maqomayevi daha yaxşı anlayır və yaradıcılığını daha yaxşı qiymətləndirirsən. "O, hədsiz dərəcədə xeyirxah insan, böyük şəxsiyyət, incəqəlblil, səxavətli idi. Hətta onun bərsənədində keçmiş zamanda danışmaq istəməyən, çünki o, indi də yaşayır. O, bu gün də bizimlədir", - deyərək Leyla Əliyeva vurğulayıb. Rusiyanın Azərbaycandakı səfirliyinin müşaviri Sergey Stepanov bildirib ki, Müslüm Maqomayev aramızdan getsə də, nəfəsi duyulur. O, arxasınca böyük müğənni orduşu aparır, bir növ onlara yol göstərir. Müslümün səviyyəsinə çatmaq çox çətindir. S.Stepanov diqqətə çatdırıb ki, hər il Müslüm Maqomayev məzarı qarşısına topla-

şanlar arasında gənc nəslin olması çox sevindiricidir. O, qəlblərdə yaşayır və yaşayacaq. Böyük müğənni ilə eyni yolu keçmiş sənətkarların gənc nəsli arasında onu təbliğ etməsi də vacibdir. Xalq artisti, kinorejissor Eldar Quliyev görkəmli müğənninin həyat və yaradıcılığından danışdı. Qeyd edib ki, Müslüm Maqomayev adı dünya musiqi mədəniyyəti tarixinə qızıl hərflərlə yazılıb. Onun doğum günü bir çox ölkələrdə qeyd edilir. Təkcə bir faktı nəzər yetirək. Hazırda Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 5 sənaye parkında investorlar, yeni rezidentlər üçün vergi və gömrük sahəsində stimullaşdırıcı tədbirlər tətbiq edilir. Belə ki, sənaye parklarının rezidentləri qeydiyyatda alındıqları tarixdən 7 il müddətində əmlak, torpaq, qəbir və ya mənfəət vergilərindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri texnikanın, texnoloji avadanlıqların və qurğuların idxalı zamanı ƏDV-dən və gömrük rü-

İqtisadiyyata 263 milyard dollar investisiya yatırılmışdır

İlham Əliyevin yeni inkişaf strategiyası ilə Azərbaycan həm iqtisadi sahədə dünya miqyasında uğurla inkişaf edən ölkə, həm də əlverişli biznes məkanı kimi tanınır

Əvvəlki 1-ci sah.

Həqiqətən də beynəlxalq təşkilatların hesabatlarına nəzər yetirdikdə deyilənlərin bir daha şahidi oluruq. Ümumdünya İqtisadi Forumu (Davos Forumu), Beynəlxalq Valyuta Fondu, Dünya Bankı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Statistika Komitəsi və digər qurumların hesabatlarında Azərbaycanda investisiyalar üçün münasib biznes mühitinin yaradılması, əcnəbi sərmayəçiləri üçün hökumət tərəfindən əlverişli imkanların təmin edilməsi, eləcə də digər tədbirlərin intensiv xarakter alması əksini tapıb.

Təkcə bir faktı nəzər yetirək. Hazırda Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 5 sənaye parkında investorlar, yeni rezidentlər üçün vergi və gömrük sahəsində stimullaşdırıcı tədbirlər tətbiq edilir. Belə ki, sənaye parklarının rezidentləri qeydiyyatda alındıqları tarixdən 7 il müddətində əmlak, torpaq, qəbir və ya mənfəət vergilərindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri texnikanın, texnoloji avadanlıqların və qurğuların idxalı zamanı ƏDV-dən və gömrük rü-

sumlarından azad olunurlar. Bundan başqa, sənaye parklarında dövlət vəsaitləri hesabına müasir infrastruktur yaradılır, sahibkarların vəsaitlərinin investisiyaya qoyuluşuna yönəltmələri stimullaşdırılır. Avropa İttifaqının ötən ildeki sorğusunda iştirak etmiş şirkətlərin 66 faizi "Azərbaycana yenidən investisiya qoyduğumuz" sualına müsbət cavab verib, ölkəmizdəki təhlükəsizliyi, siyasi və sosial sabitliyi yüksək qiymətləndiriblər. Dünya Bankının "Doing Business" proqramı çərçivəsində Azərbaycanın 10 ən islahatçı ölkə kimi tanınması və 32 pillə

irəlliyərək 25-ci yerdə qərarlaşması, elbəttə ki, Azərbaycana investisiyaların cəlb edilməsi üçün müsbət rol oynayır. Göründüyü kimi, Azərbaycan iqtisadiyyatına investisiyaların cəlb olunması məqsədilə hökumət tərəfindən "açıq qapı" siyasəti həyata keçirilir. Hazırda Azərbaycan hökuməti ölkədə iqtisadi islahatların davamlılığı, biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması ilə bağlı bütün lazımı tədbirlərin görülməsini davam etdirir.

Rəşad BAXŞƏLİYEV, "Azərbaycan"

İli uğurla başa vurmaq üçün möhkəm zəmin yaradılmışdır

Əvvəlki 1-ci sah.

Ümumilikdə son 15 ildə və cari ilin birinci rübündə rayonda 362 yeni müəssisə yaradılmışdır və həmin müəssisələrdə 14,4 min daimi olmaqla 17,3 min yeni iş yeri açılmışdır. Rayon iqtisadiyyatı da yarım ildə xeyli irəliləmişdir. Belə ki, ilkin hesablamalara görə, 6 ayda rayon üzrə məhsul istehsalının dəyəri 96,8 milyon manat olmuşdur ki, bu da keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 1,1 faiz çoxdur. Kənd təsərrüfatı məhsullarının həcmi keçən ilə nisbətən 3,8, sənaye məhsullarının həcmi isə 13,1 faiz çox olmuş, orta aylıq əməkhaqqı 350 manata çatmışdır.

Cari ilin ötən dövrü ərzində rayonda regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı çərçivəsində təmir-tikinti işlərinin həcmi də xeyli genişlənməmişdir. Proqramda həmçinin 11 məktəb binasının əsaslı şəkildə təmir olunması nəzərdə tutulmuşdur. Artıq Qazax şəhər Səməd Vurğun adına 2 nömrəli tam orta məktəbdə aparılan əsaslı təmir işləri yekunlaşmış və təhsil ocağı bu ilin fevral ayında istifadəyə verilmişdir. Hazırda Qaymaqlı kənd tam orta məktəbinin tikintisində işlər sürətlə davam etdirilir. Bundan başqa, Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə İsmayıl Şıxlının adını daşıyan 1176 şagirdlik Kosalər kənd tam orta məktəbinin əsaslı təmirinə başlanılmışdır. Kənd sakinləri məktəbin

əsaslı şəkildə təmir edilməsini xalq yazıçısına verilən yüksək qiymət kimi dəyərləndirirlər. Rayonda məktəbəqədər uşaq tərbiyə müəssisələrinin yenidən qurulması da davam edir. Hazırda rayonda 25 körpələr evi-uşaq bağçası fəaliyyət göstərir. Bunlardan 6-sı Qazax şəhərində, 19-u isə kəndlərdə yerləşir. Sevindirici haldır ki, bu gün 25 körpələr evi-uşaq bağçasından 21-i əsaslı şəkildə təmir edilmiş, ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuşdur. Yaxın vaxtlarda qalan 4 uşaq tərbiyə müəssisəsində də təmir işlərinin aparılması nəzərdə tutulur.

Sabir ƏLİYEV, "Azərbaycan"

Neft Daşlarından "Şahdəniz" ədək...

Əvvəlki 1-ci sah.

1949-cu ilin isti yay günlərində Azərbaycan neftçiləri əvvəllər "Qara daşlar" kimi tanınan, sonra həmişəlik Neft Daşları adını alan ərazidə ilk quyunun qazılmasını davam etdirirdilər. Bu işə başlamaq üçün xeyli hazırlıq görülmüşdü. İlk dəfə açıq dənizdə daş silsiləsi üzərində xüsusi geoloji kəşfiyyat desantı enmişdi. Bu desantın tərkibinə böyük neft təşkilatçısı Sabit Orucov, tanınmış geoloq Ağaqruban Əliyev, istedadlı qazma mühəndisi Yusif Səfərov və başqaları daxil idi. Onlar hələ 1948-ci ilin noyabrında kiçik "Pobeda" barkasında Neft Daşları rayonuna yaxınlaşmışdılar. Lakin barka suda çixıntı yaranan qayalara yaxınlaşa bilməmişdi. Mütəxəssislər Bakıya qayıdaraq belə qərara gəlmişdilər ki, daş adının bir hissəsində qazma qurğusu quraşdırınsınlar. Bu, adanın sınaq üçün qoyulmuş sementin quru qalmış hissəsində mümkün ola bilərdi.

Beləliklə, 1949-cu il iyunun 24-də ilk quyunun qazılmasına başlandı. Briqadaya əfsanəvi qazma ustası Mixail Kaveroçkin rəhbərlik edirdi. Özünlü inşası və quyunun qazılması işi çox çətin hidrometeoroloji şəraitdə gediirdi. Külek və qasırğalar vacib tikinti materiallarının, iş alətlərinin vaxtında çatdırılmasına mane olurdu. Bununla belə, fədakar neftçilər ikinci quyu üçün özülün və buruğun tikintisini də aparırdılar. Dünyada dəniz neftinin ərazi belə başlanırdı... 1949-cu il noyabrın 7-də Neft Daşlarında ilk quyunun fontan vurmaları Azərbaycan dənizdə neftin və qazın çıxarılması sahəsində cığıracaq olduğunu təsdiqlədi.

Daha sonra Xəzərdə yeni yataqlar kəşf olundu və istismara daxil edildi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin neft sənayesinə xüsusi qayğı və diqqəti sayəsində bu yataqların siyahısına yeni adlar əlavə olundu. Qocaman neftçilərdən biri maraqlı xatirə danışır. Söyləyir ki, Ümummilli Lider 1970-ci illərdə dəniz şəhərinə səfərlərinin birində estakadada dayanıb Neft Daşlarında tikinti işlərinə rəhbərlik edən Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Xanoğlu Bayramovla söhbət edirdi və biz də orada idik. Ulu Öndər görülməli işləri bəyənini bildirdi. Sonra birdən əlini irəliləyərək dedi ki, indi bax, o əraziləri öyrənmək, kəşf etmək, işləmək lazımdır. Bu, həmin ərazi idi ki, orada artıq uzun illərdə "Günəşli" yatağı istismar olunur... İndi "Bahar", "Azəri", "Çıraq", "Günəşli"nin dayaz və dərin hissələri, "Şahdəniz", daha neçə-neçə yataq Azərbaycanın neft-qaz sənayesinin "sütun"unu təşkil edərək ölkəmizə, xalqımıza şöhrət və gəlir gətirməkdədir.

Azərbaycanın dəniz neftinin Neft Daşlarından başlanın yolu uğurlu oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyev "Neft Daşları olmasaydı, nə "Azəri" olardı, nə "Çıraq", nə də Bakı-Tbilisi-Ceyhan..." deyib. Belə ki, 1994-cü ilin sentyabrında Azərbaycan daha bir ilkə imza atdı. Xəzər regionunda birinci olaraq dəniz yataqlarının tanınmış xarici şirkətlərlə birgə işlənməsi üçün saziş imzalandı, kon-

sorsium yaradı. "Azəri-Çıraq-Günəşli" layihəsi gerçəkləşdi. "Uç dənizin əfsanəsi" adlandırılan Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəməri çəkildi. Çəkilmə yolları indi artıq böyük dəhlizlərə qovuşur. "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının dördüncü ilinin yekunlarına həsr olunan konfransda Prezident İlham Əliyev bu barədə demişdir: "Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft-qaz kəmərlərinin tikintisi iqtisadiyyata böyük valyuta axını təmin edir. Bu kəmərlər olmasaydı, biz neft-qaz resurslarını haraya ixrac edərdik? Daxili bazarımız isə bizdə olan yataqlarla müqayisədə kiçikdir. Bakı-Tbilisi-Ceyhanı əngəlləmək üçün anti-Azərbaycan qüvvələr nə qədər say göstərdilər, alınmadı. Biz möhkəm dayanmışdıq, güclü iradə göstərmişdik və bu layihələri qonşu dövlətlərlə birlikdə icra etdik. Bakı-Tbilisi-Ceyhan o ildən çoxdur ki, fəaliyyət göstərir. On ildən çoxdur ki, qaz kəmərimiz qazımızı Ərzuruma qədər nəql edir. Əgər bu layihələr olmasaydı, Bakı-Tbilisi-Qars da olmazdı. Əgər bu olmasaydı, "Şahdəniz-2" də olmazdı. "Cənub qaz dəhlizi" - dəyəri 40 milyard dollardan çox olan layihə də olmazdı. Bütün bu la-

ihələr xalq qarşısında tarixi xidmətlərdir. Bu layihələr, eyni zamanda, uzunmüddətli inkişafımıza sərait yaradır. Biz indi 42 milyard dollar valyuta ehtiyatlarımızla malikik. Bunları nəyin hesabına qazanmışıq? Enerji resurslarının ixracı nəticəsində".

2006-cı ilin sonundan Gürcüstana və növbəti ildən Türkiyəyə mavi yənacaq çatdırılmasına imkan verən "Şahdəniz" Azərbaycanı dünyaya həm də qaz ixrac edən ölkə kimi tanıtdı. Artıq 13 ildir "Şahdəniz-1" dan qaz hasilatı ahəngdar davam edir. Bir ildən çoxdur "Şahdəniz-2" də istismara daxil olub. TANAP (Transanadolu Qaz Boru Kəməri) genişləndirilmiş CQBK-dan (Cənubi Qafqaz Boru Kəməri) qəbul etdiyi mavi yənacağı Türkiyəyə nəql edir. TANAP Azərbaycan qazını TAP-a (Transadriatik Qaz Boru Kəməri) ötürmək üçün tam hazırdır. TAP-in çəkilişi işə gələn il tamamlanacaq və bu kəmərqazı Avropadakı istehlakçılara çatdıracaq.

70 il əvvəl neftçilərinin Xəzərdə fırtınalara sinə gərərək sularla əhatə olunmuş qayalar üstündə buruq quraşdırıb ilk quyu qazdığı bir ölkənin həmin vaxtdan indiyədək sözügedən sahədə qazandığı qələbələrini şərhə ehtiyacı yoxdur. Bir zamanlar dünyanı "mücüzələr adası", "mədən-şəhəri", "polad dirəklər üstündə şəhəri" ilə heyrətə gətirən Azərbaycan bu gün Xəzərdə ən müasir hasilat platformaları quraşdırıb. Salmaməsi uğurla davam edən "Azəri-Çıraq-Günəşli" platformalarından sonra dənizdə "Şahdəniz Alfa", "Şahdəniz Bravo" ucalıb.

Azərbaycanın dəniz neftinin Neft Daşlarından başlanın uğurlu yolu artıq "Şahdəniz-2" zirvəsinə çatıb.

Flora SADIQLI, "Azərbaycan"

Mədəniyyət

● Xaricdəki soydaşlarımız

Dekorativ-tətbiqi sənət ustası, rəssam, 2011-ci ildən Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvü Kəmalə Kərimova-Yansson 1971-ci il aprelin 18-də Bakıda dünyaya göz açıb. Ömrünün ən qayğısız, nağılabənzər illərinin - uşaqlığının xatirələri ilə doludur bu şəhər. Bakının köhnə məhəllələrindən birində - 2-ci Xrebtovaya (sonralar Həmid Sultanov, indiki İsmayıl Qutqasınlı) küçəsində yerləşən baba ocağında böyüyüb. Orada - ana babasının evinin yerləşdiyi o məkanda sanki bütün onları bambaşqaydı. Məhəllələri, döngələri, axtarılmış pəncərələrdən süzülən işıq, günəşli günlərinin istisi, heç əskik olmayan küləyinin şıltaqlıqları, bəzən isə həzin səsi, piçiltisi ilə mistik görünən, sanki ruhuna sığınacaq, kimliyini formalaşdıran o yerlər Tanrının gözəl qisməti idi...

gördüyüm ən sənət seçiminin möhürünü vurdum. Öz-özümə "mən yalnız bu işlə məşğul olacağam" deyərək qəlbimdə hamı sevinc, hamı da rahatlıq tapdım. Bu günədek də həmin hisslərlə işləyirəm, yaşayıram".

Cəngavər libasında...

Bir gün baba ocağından köçməli oldular. Onda Kəmalə xanımın on yaş vardı. O gündən həyatında yeni mərhələ başladı. O, təhsil aldığı 172 sayılı orta məktəbi 254 nömrəli məktəblə dəyişməli oldu. Baba ocağından ayrılmaq ona çox pis təsir etmişdi. Lakin o, həmişə güclü olmaq istəyirdi və özünü cəngavər libasında hiss edirdi. Bir də sənət eşqi tükənməz idi. Muzey təəssürratları ilə nağıllarımızın, cizgi filmlə-

di. Bir tərəfdən də sergilərdə, tədbirlərdə fəal iştirak edirdi. Milli geyimlər, qədim tikmələr, dekor-butarak qəlbimdə hamı sevinc, hamı da rahatlıq tapdım. Bu günədek də həmin hisslərlə işləyirəm, yaşayıram".

Qədim geyimdə olan şəxsi tarixi fotolardan, eildə etdiyi milli geyimlərimizdən, etnoqrafiyalarımızın yazdığı kitablardan bəhrələnir. Və

qurmasını da Tanrının qisməti sayır. Qarşısına onu duyan və sənətini anlayan, dəstəkləyən bir insan çıxdığına görə tələyindən razıdır. Deyir: "Həyat yoldaşım bizim mədəniyyəti çox bəyənir, zövq alır, qiymətləndirir. Hətta evdə bizim mətbəx üstünlük verir. Bütün sərgi və tədbirlərdə, iş prosesim zamanı lazımı olan köməyi göstərir. Fikir, ruh, mədəniyyət fərqləri olmasına baxmayaraq, İsvəçdə keçən həyatımda milli dəyərlərimizi qoruyur və yaşadıram. Sənət yolu, fəaliyyətim orada da davam etdirirəm. İsvəçdə evimizdə "Azərbaycan" adlı şəxsi muzey yaratmışıq. İldə bir dəfə "Açıq qapı" adlı muzeyə ziyarət günü təşkil edirik".

Otuz illik sənət yolunda müxtəlif ölkələrdə - Azərbaycan, Türkiyə və İsvəçdə müxtəlif sərgilər, tədbirlər keçirib, müstəqil yerli, xarici KİV-də çıxış edib, məqalələri yayımlanıb. 2014-cü ildə Bakıda "YENİ GAL-LERY" sərgi salonunda "Azərbaycan milli geyimləri" adlı fərdi sərgi keçirib. 2018-ci ildə Azərbaycan Respublikasının İsvəç Krallığındakı səfirliyinin dəvəti ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinə həsr olunmuş möhtəşəm dövlət tədbirinə qatılıb, əl işlərini, milli geyimlərimizi və qədim tikmələrimizi sərgiləyib. O qürurverici gündə bir azərbaycanlı, həm də rəssam kimi mədəniyyətimizə xidmət etdiyi üçün hədsiz sevinc hissi yaşayıb. Bu ilin 6 iyununda İsvəçin Milli Günü münasibətilə Önge əyalətində "Azərbaycan mədəniyyəti" adlı fərdi sərgisini təşkil edib. Həmin tədbirdə milli geyimlərimizdən, qədim tikmələrimizdən ibarət kolleksiyası ilə yanaşı, şöhrətli sənətkarlarımızın - Məhəmməd Füzuli, Nizami Gəncəvi, İmadəddin Nəsimi, Üzeyir Hacıbəyli, Qara Qarayev, Fikrət Əmirov, Vəqif Mustafazadə, Lətif Kərimov, Səttar Behlulzadə və digərlərinin həyat və fəaliyyətlərini əks etdirən foto-məlumatları sərgiləyib. Tədbir boyu adınqılın bəstəkarlarımızın əsərləri və görkəmli müğənnilərimiz Müslüm Maqomayev, Bülbül, Rəşid Behbudovun ifa etdikləri mahnılar, eləcə də xalq və aşıq musiqilərimiz səsləndirilib. Kəmalə xanım deyir ki, sanki Azərbaycanın nəfəsi duyuldu bu sərgidə: "İsvəçdə Azərbaycan arasında əlaqələr yaratmış Nobel qardaşlarımızın Bakıdakı neft fəaliyyətinin tarixinin qızıl dövrünü bu sərgidə məlumatlandırmaq Azərbaycan xalqının nümayəndəsi və İsvəç vətəndaşı olaraq özümə borc bildim. İsvəç və digər millətdən olan qonaqlar bizim mədəniyyətimizin zənginliyinə heyran qaldılar".

● Layihə

Mədəniyyət sərhəd tanımır

"Mərhəmət" Kimsəsizlərə Yardım İctimai Birliyi Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə "Mədəniyyət məhdudluğu tanımır" adlı layihə həyata keçirib. Layihə çərçivəsində Şəkidə sağlamliq məhdudluğu olan və gənclərin könüllülük mədəniyyətinin formalaşdırılması məqsədilə tarixi-mədəni abidələrə ekskursiya həyata keçirilib.

Sağlamliq imkanları məhdud uşaq və yeniyetmələrə Oğuz, Qax, Şəki, Balakən rayonlarının tarixi məkanları, tarixi abidələri barədə ətraflı məlumat verilib.

Layihə çərçivəsində 50 nəfər sağlamliq imkanları məhdud uşaq və yeniyetmənin bölgələrə səfərləri təşkil olunacaq. Nəticədə sağlamliq imkanları məhdud uşaqlarda ünsiyyət, öz tarixinə, mədəniyyətinə hörmət hissi formalaşdırılacaq və onların cəmiyyətə inteqrasiyasına əlavə zəmin yaradılacaq. Səfer çərçivəsində layihə iştirakçılarına sözügedən rayonlarda olan mədəni-tarixi abidələrlə yanaşı, rayonların milli adət-ənənəsi ilə bağlı təbliğat işi də aparılacaq.

● Mədəni səfər

TÜRKSOY-un gənc səslərinin Balkan turu başa çatıb

Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı - TÜRKSOY tərəfindən 2015-ci ildə qurulan Gənclər xoru daha bir qastrol turunu - Balkan yarımadası ölkələrində konsertlərini başa vurub.

Bu ilin iyul ayında Ankarada bir araya gələn xor kollektivi Azərbaycan və Qazaxıstandan olan dirijorlar Elnarə Kərimova və Gülmira Kutlibadomovanın rəhbərliyi ilə hazırlanan konsert programını orada təqdim etmişdi. Daha sonra Balkan ölkələrinə səfərə çıxan xorun ilk dayanacağı Bolqarıstan (2019-cu ildə Avropanın "Mədəniyyət paytaxtı" olan Plovdiv şəhəri) olmuşdu.

Kollektivdə yer alan ifaçılarımız - Tamilla Axundova, İntiqam Allahverdiyev, Kamilla Heydərova, Dilərə Mahmudova və Üliyev Məstanova Azərbaycan musiqi mədəniyyətinə uğurla təmsil ediblər. Xorun ifasında "Nə baxırsın" və "Dağlarda çiçək" xalq mahnılarımız səslənib.

Balkan turundan sonra TÜRKSOY-un Gənclik xoru Lisabon şəhərində keçirilən "Dünya xor sərgisi"ne qatılmaq üçün Portuqaliyaya səfər edib.

● Sərgi

Diyarşünaslıq sərgisi açılıb

Lənkəran Şəhər Mədəniyyət Mərkəzində daimi nümayiş olunacaq diyarşünaslıq sərgisi yaradılıb. Sərgiyə 42 klub filial fəaliyyət göstərdikləri kəndlərə məxsus qədim məişət əşyaları çıxarılıb.

Sərgidə 300-ə yaxın eksponat yer alıb. Ən qədim eksponatın 250, ən yenisinin isə 70 yaş var.

Mərkəzin direktoru Hafiz Mirzə sərginin açılışında, eksponatların toplanmasında xüsusi fəallıq göstərmiş klub işçiləri haqqında məlumat verib.

Lənkəran Regional Mədəniyyət İdarəsinin reisi Vüsal Nəsrilli sərginin mədəni irsin qorunması sahəsində çox mühüm addım andlandırdı, onun gələcəkdə yeni eksponatlarla zənginləşdiriləcəyini diqqətə çatdırdı.

Nağılabənzər illərdən rəssamlığa gedən yol...

Uşaqlığını şirin nağıla bənzədən, ömrünə unudulmaz illəri yazan o illərdən danışır müsahibimiz rəssam Kəmalə Kərimova-Yansson: "Həyatımda ana babamın müharibədən qabaq ekdiyi ezəmətli ağ tut ağacı bizi kölgəsi ilə qoruyur, bəri ilə sevincdirirdi. Səhər təzədən qaymaq-la-vaş satan qadının səsinə oyanırdım. Yayın qızmar istisində eynində uzun tumanı, belində əlvən güllü-butalı şalı, başında ipək kələğayı olan bir qadının geyimi mənə xüsusi marağ yaradırdı. Əslində, ərzaq məhsulları satan bu tipli adamlar məhəllələrdən tez-tez keçirdilər. Onların müxtəlif üslubda olan geyimlərini izləyər, böyük həvəslə rəsmlərini çəkməyə çalışırdım. Dağlı məhəlləsində alaçağım isti çörəyin tündirdən çıxarmasını gözələyən belə bu bərədə düşünürdüm. Və evə çatana kimi xəyalımda çəkdiyələri dərhal həyata keçirməyə tələsirdim. Maketləri plastilin, saman çöpü, taxta, parça və boyalar vasitəsilə canlandırardım. Hər zaman bitən əl işimi pəncərəmizin taxça hissəsində saxlayırdım. Küçəmizin yuxarı başında görkəmli incəsənət xadimi, dramaturq Cəfər Cəbbarın evi (indiki muzeyi) yerləşirdi. İncəsənətə marağım olduğundan hərdən bu ocağı ziyarət edərdim, edibin qorunan şəxsi əşyalarına maraqla baxırdım".

O qədim, doğma məhəllələrdən keçirilən Novruz bayramları, toy şənlikləri onun üçün xüsusilə sevincli olardı. Novruz bayramında qonşu uşaqlarla birlikdə papaq atar, yığdıqları bayram payını sevincək bir masaya toplayıb sonra bölüşürdülər. Toya hazırlaşan qonşuları Cahhan xalının pəncərəsindən görünən hündür kəllə qənd, əlvən şamlar, nabatlar, üstü zərli atlasla örtülü iri xonçalar təsəvvüründə yeni mövzular yaradırdı. "Çox qərribə hisslər keçirdirdim. Kəmalə Kərimova-Yansson bildirir: - Elə bil keçmişlə bağlılıq hiss edirdim. Memarlıq, müxtəlif personajlar mənim üçün hədsiz dərəcədə maraqlı idi. Musiqini də çox sevirdim. Musiqi təhsilim olmasa da, evimizdə olan pianoda özüm sərbəst ifa etməyi öyrənmişdim, hətta not dəftərləri də almışdım".

Şəkil çəkməyə marağı böyükdü. Qonşuların, tanışların portretlərini, cizgi filmlərinin fragmentlərini çəkirdi. Yuxarı məhəllədə xalçaçı qadın var idi, həm xalça sekində işləyər, həm də evində hana qururdu. Onlara gedib ilmə vurmağı öyrənərdi.

"İçimdə bir axtarış var idi. Sanki ruhumun dəqiq sənət ünvanını axtarırdım. Nəhayət, peşə seçmək məqamı gəldi. Çoxdan verdiyi qərarı həyata keçirdi, rəssamlıq sənətini seçdi. İndiki Bakıxanov qəsəbəsindəki 84 sayılı texniki peşə məktəbində çini və saxsı qablar üzrə rəngkarlıq sənətinə yiyələndi. Məktəbi başa vurduqdan sonra yalnız tikmə ilə işləməyə üstünlük verdi. Bir müddət müxtəlif yerlərdə, mədəniyyət sahəsində çalışdı. Peşəkar rəssamlardan, ustalardan maraqlı sənət təcrübələri öyrəndi. Xüsusilə Gənc texniklər dərnəyi, Şirvanşahlar sarayı muzeyi və "YUG" teatri onu rəssam kimi püxtələşdirdi. Bu illərdə böyük sənətiyyət, istedadlı rejissor Vəqif İbrahimovla tanış olmasa, onun yaratdığı teatra - "YUG" teatrına gələn yaradıcı insanlarla, əvəzsiz sənətkarlarla maraqlı ünsiyyət qurmasa, sənətin sirlərini öyrənməsi Kəmalə xanım üçün həm fəlsəfi, həm də yaradıcılıq baxımından bir tekan

rimizin qəhrəmanlarının oyuncaqlarını düzəldirdi.

Nəhayət, peşə seçmək məqamı gəldi. Çoxdan verdiyi qərarı həyata keçirdi, rəssamlıq sənətini seçdi. İndiki Bakıxanov qəsəbəsindəki 84 sayılı texniki peşə məktəbində çini və saxsı qablar üzrə rəngkarlıq sənətinə yiyələndi. Məktəbi başa vurduqdan sonra yalnız tikmə ilə işləməyə üstünlük verdi. Bir müddət müxtəlif yerlərdə, mədəniyyət sahəsində çalışdı. Peşəkar rəssamlardan, ustalardan maraqlı sənət təcrübələri öyrəndi. Xüsusilə Gənc texniklər dərnəyi, Şirvanşahlar sarayı muzeyi və "YUG" teatri onu rəssam kimi püxtələşdirdi. Bu illərdə böyük sənətiyyət, istedadlı rejissor Vəqif İbrahimovla tanış olmasa, onun yaratdığı teatra - "YUG" teatrına gələn yaradıcı insanlarla, əvəzsiz sənətkarlarla maraqlı ünsiyyət qurmasa, sənətin sirlərini öyrənməsi Kəmalə xanım üçün həm fəlsəfi, həm də yaradıcılıq baxımından bir tekan

ister tikmələrinə ilmə vurarkən, ister milli geyim, araçığın və başqa milli sənət nümunələri hazırlayarkən xalq musiqimizin sədaları altında işləyər. Onun üçün milli tikmələr, geyimlər, musiqimiz, nəsilən-nəslə ötürülən nağıllarımız, köhnə Bakının ab-havası, içəri şəhər dünyası sanki vəhdət təşkil edib.

"Unudulmaz sənətkarlarımız Rübəbə Muradova, Sara Qədimova, Əbülfət Əliyev, Fatma Mehriyyəva, Nərmine Məmmədova, Alim Qasımov, Fərqanə Qasımov, Vəqif Mustafazadə, Bülbül, Müslüm Maqomayev və başqa sənətkarların müqəmməl ifalarını dinləməkdən zövq alıram. Rübəbə Muradovanın səsi isə mənim üçün ruhumun səsidir", - deyir Kəmalə.

"Həyatımın yeni səhifəsi" ...

Tələyə inanır. Elə 2010-cu ildə İsvəç millətindən olan insanla ailə

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

● Dünyanın yeddi möcüzəsi

İsgəndəriyyə mayakı

Misirin Aralıq dənizi hövzəsində, Nil çayının deltasında yerləşən İsgəndəriyyə Şimali Afrikada Qahirədən sonra ikinci ən böyük şəhər sayılır. Arxeoloji qazıntıların nəticələrinə əsaslanaraq insanların bu ərazidə miladdan əvvəl 2700-2200-cü illər arasında məskunlaşdıqları bildirilir.

İsgəndəriyyə şəhərinin təməli isə miladdan əvvəl 331-ci ildə Makedoniyalı İsgəndər tərəfindən qoyuldu. Amma ona bu şəhəri görmək nəsib olmadı. Dünyaya hökmranlıq etmək istəyən Makedoniyalı İsgəndərin ömrü başa çatdı. Bu şəhərdəki mavzoleydə dəfn edildi.

Misir hökmdarlığının paytaxtı...

Makedoniyalı İsgəndərin sərkərdəsi və silahdaşı olmuş Ptolomey Soter hakimiyyəti ələ keçirdi. Misirin yeni hökmdarı dərhal İsgəndəriyyəni öz iqamətgahı elan etdi. Həmin ərzədə İsgəndəriyyə bütün yunan məmləkətində ən məşhur şəhərə çevrilmişdi.

I Ptolomey bir sülalə hökmranlığının əsası qoyuldu. Həmin hakimiyyətin son nümayəndəsi miladdan əvvəl 31-ci ildə vəfat edən Kleopatra oldu. 300 il müddətində dövlət maarifli despot kimi idarə edən Ptolomeylerin dövründə elm və incəsənətin inkişafına böyük vəsait xərcləndi...

Hökmdar I Ptolomey eramızdan əvvəl 290-cı illərdə zülmət gecələrdə, əlverişsiz havalarda şəhər limanına yaxınlaşan gəmilərə yol göstərmək üçün nəhəng mayak tikməyi əmr etdi. Firtınalı sularda, təhlükəli sahillərdə gəmiçiləri istiqamətləndirmək məqsədilə Misirin İsgəndəriyyə şəhərinin önündə, Nil çayının mənsəbindəki Fəros adasında tikilinin bünövrəsi qoyuldu. Mayakın tikintisində məşhur yunan memarı Knidli Sostrat rəhbərlik etdi.

Dünyanın ən hündür mayakının "sirləri"

I Ptolomey Soter zamanında başlanan inşaat işləri onun ölümündən sonra, oğlunun hökmdarlığı dövründə başa çatdı. Tikinti təxminən 5 il davam etdi. Bu, Qədim Yunanıstanın ən böyük mayakı idi. Müxtəlif mənbələrdə üyaruslu qüllənin hündürlüyünün 120 metrə çatdığı bildirilir. Bu göstəriciyə əsaslanaraq, İsgəndəriyyə mayakının əsrlər boyu dünyada ən hündür tikili olduğu qeyd edilir.

Gündüzlər belə günəş işığı dənizə əks etdirəcək məqsədlə hazırlanmış cilalı bürünc aynaları mayakaya qeyri-adi qatır, sirlər göstərirdi. Gecələri isə qüllənin zirvəsindəki daş köşkdə gəmilərə yol göstərmək üçün tonqal qalana. Aşağı aynaların qarşısında yandırıldığından əks etdirən işıq gecə təxminən 50 kilometr məsafədə görünürdü. Fərosdakı mayak 1500 ildən artıq müddətdə gəmilərə yol göstərdi. Miladdan əvvəl 30-cu ildə İsgəndəriyyə şəhəri Roma imperiyası uğrunda

vuruşan Oktavian tərəfindən işğal olundu. İsgəndəriyyənin şöhrəti Roma dövründə də bitmədi. Bütün imperiyada Romadan sonra ikinci böyük şəhər kimi əhəmiyyətli yer tutdu. Burada antik dövr üçün əhəmiyyətli mövduq idi. Belə ki, şəhərdə təxminən 500000-ə qədər əhali məskunlaşmışdı.

Zamanın qovğaları, təbiətin şıltaqlıqları...

Roma imperatorluğunun dağılması ilə dəniz ticarəti də zəiflədi. Nəticədə mayaklar uzun müddət istifadəsiz qaldı. İsgəndəriyyə mayakından da Roma imperiyasının süqutundan sonra istifadə edilmədi. Müxtəlif dövrlərdə baş vermiş zəlzələlərdən, firtınalardan, əldən-ələ keçən hökmranlıqlardan İsgəndəriyyə mayakının da başı çox bəlalər çəkdi.

Ərəblərin işğalından sonra, VII əsrdə isə abidə "gündüz mayakı"na çevrildi. Tikiliyə 955-ci ildə baş verən zəlzələ və firtınada çox ciddi zərər dəydi. Gövdəsi isə 1302-ci ildə başqa bir zəlzələdə çökdü.

İsgəndəriyyə mayakını 1326-cı ildə olan güclü zəlzələ yerlə yeksan etdi. Dəniz limanı XIII əsrdə Məmlüklər dövründə qumla örtüldü. XIV əsrin əvvəlində zəlzələdən sonra mayak tamamilə dağıldı. Dünyanın ən böyük memarlıq əsərlərindən biri - İsgəndəriyyə mayakı xarabalığa çevrildi. Qalıqlarından istifadə ediləcək yerində orta əsr qalası tikildi.

İsgəndəriyyə mayakının qalıqları 1944-cü ildə arxeoloqlar tərəfindən aşkarlandı. Sonralar tikilinin surəti kompüter modelləşdirilməsi vasitəsilə qismən bərpa olundu.

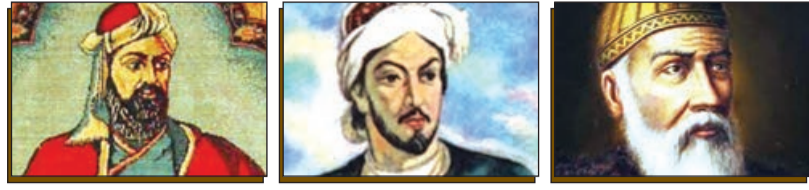
İsgəndəriyyə limanının rəmzi

Doğrudur, İsgəndəriyyə şəhərinə yalnız bu möhtəşəm tikili dünya şöhrəti gətirmədi. İsgəndəriyyə antik dövrdən etibarən mədəniyyət mərkəzi sayıldı. Burada 700000 yazı vərəqləri saxlanılan kitabxana vardı. İsgəndəriyyə məktəbində dünya miqyaslı filosoflar, alimlər Heron, Pifaqor, Evklid və başqaları çalışırdı.

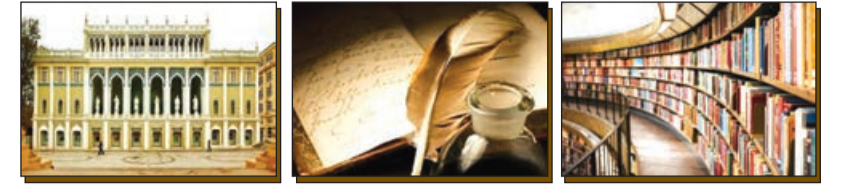
Ancaq bu mayakın sayəsində İsgəndəriyyə antik dünyanın yeddi möcüzəsindən birinin yerləşdiyi məkana çevrildi. Yüzlər boyu mayak İsgəndəriyyə limanının rəmzi hesab olundu.

Z.FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

Ədəbiyyat

● Dünya, səndən kimlər keçdi...

Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, istedadlı nasir, tanınmış ədəbiyyatşünas, pedaqoq və ictimai xadim, Xalq yazıçısı İsmayıl Şıxlının anadan olmasının 100 illiyi respublikamızın səhər və rayonlarında, elm ocaqlarında, mədəniyyət mərkəzlərində təntənə ilə qeyd edilir.

Sərəncamda qeyd olunduğu kimi, "İsmayıl Şıxlı koloritli xarakterlər və yüksək mədəni-əxlaqi keyfiyyətlərə malik surətlərlə zəngin yaradıcılığı ilə Azərbaycan xalqının bədi fikir salnaməsinə yeni parlaq səhifə yazmış söz ustalarından biridir. Ədibin məşhur "Dəli Kür" romanı ictimai şüurda dönüşə və özünüdərkə yol açan mühüm ədəbi-mədəni hadisə kimi qiymətləndirilmişdir. Sənətkarın klassik irsin ənənələrini davam etdirməklə və folklor xəzinəsindən bəhrələnməklə meydana gətirdiyi əsərlərdə dərin həyat fəlsəfəsi öz dolğun ifadəsini tapmışdır. Üslubun mükəmməliyi, bədii dilin obrazlılığı, daxili aləmin təsvirinin genişliyi və əlvanlığı İsmayıl Şıxlı nəsrinə xas olan səciyyəvi cəhətləridir. Taleyüklü məsələlərə münasibətdə daim vətəndaş ziyalı mövqeyi nümayiş etdirmiş İsmayıl Şıxlının fəaliyyəti bütövlükdə azərbaycanlıq məfkurəsinə sədəqətin və ənənəvi dəyərlərə ehtiramın bariz nümunəsidir."

Milli ruhlu yazıçı

Əziz Nesenin "Taxtalıkdöndən məktublar" əsərini türkcədən Azərbaycan dilinə çevirərək kitab halında nəşr etdirmişdir. İsmayıl Şıxlı 1986-1987-ci illərdə respublika Yazıçılar İttifaqına (indi Azərbaycan Yazıçılar Birliyi) rəhbərlik etdiyi dövrdə bir çox Avropa ölkələrinə səyahət etməsinə icazə versin. Bayron 1809-cu il iyunun 26-da Portuqaliya sahillərinə səyahətə çıxır. Bayron 1811-ci il iyunun 17-də sayahətindən sonra İngiltərəyə qayıdır. Onun 1812-ci ildə "Cayld Harold" əsəri nəşr olunur və bu əsər həmin ildə beş dəfə dərc edilmişdir. Bundan sonra 1813-1816-cı illərdə Bayronun "Şərq poemaları", "Gavur", "Abidos gəlini", "Korsar", "Lara", "Kornin mühasirəsi", "Parizina" kitabları nəşr olunur.

Bayronun romantik əsərlərinə "Manfred" və "Qabil" romanları daxildir. İsmayıl Şıxlı Bayron haqqında fikirlərini belə tamamlayır: "Bəşərin dərindən çəkin, dünya kədərini özüne yük edib demokratiya və azadlıq uğrunda yorulmadan vuruşan, "üsyankar bir qayım kimi fırtınalar qonquranda asudəlik axtaran" düşüncələr sultanı Bayronun xəttirəsinə müstəqil beşəriyyət heç zaman unutmamış və unubna bilməz, çünki Bayron öz qəlbini bütün xalqların yolunu işıqlandırmaq üçün bir məşəl kimi yandırılmışdır!"

İsmayıl Şıxlı böyük alman şairi İohan Volfganq Hötənin yaradıcılığına da müraciət etmiş, əsərlərini dilimizə çevirmişdir. "Faust" əsəri Hötə qələmə almazdan üç əsr əvvəl Faust haqqında Almaniyada əfsanələr dolmaqda idi. Doğrudan da, tarixdə belə bir şəxsiyyət olmuşu, heçqətənmi Faust all-cənab və bütün dərnlərə dərman tapan loğman idi. Bunu demək çətin deyil. Bu xeyal varlıq haqqında olan əfsanə o zaman ildirir sürətli ilə Almaniyani dolamış, alimləri, nasirlerini, şairlərini diqqətini cəlb etmişdir. Bu əfsanəni ilk dəfə Şpits, sonra Vidman yazıya köçürmüşdür. Kristofor Marlo, Lessinq kimi yazıçılara bu mövzuda əsərlər yazmışdır. Nəhayət, böyük alman şairi İohan Volfganq Hötənin əsəri dünyada məşhur olan "Faust" əsərini yazmışdır. Bu, zamanın elmi-fəlsəfi, ictimai-siyasi, psixoloji və iqtisadi məsələləri, dövrün ziddiyyətli xüsusiyyətlərini özündə cəmləşdirən ensiklopedik bir əsərdir. İsmayıl Şıxlının tərcüməsində biz bu əsərdə təkə şərin özünlün düşüncələrinin içində, elmi və estetik görüşlərinin içində, mistik əhvali-ruhiyyəli iritcaçı qüvvələrlə mübarizə fikirlərinin daim qarışma meydanı olan alman tarixinin ümumi bir dövrü ilə ətraflı tanış oluruq. İsmayıl Şıxlı bu gözəl əsəri əsl ədəbi tədqiqatçı, qədriqli qələm ustası kimi çox rəvan və səlis dillə oxuculara sevdire bilmişdir.

Bəzi filosof və şairlər iddia edirlər ki, övladlar öz ata-analarından çox öz dövrələrinə oxşayırlar. Amma İsmayıl Şıxlı çox dəyişən dövranlar görsə də, öz xalqının müdriklik nümunəsi olaraq dəyişməz qaldı, yazıçı və insanlıq korifeyi kimi yaddaşımıza əbədi həkk oldu!

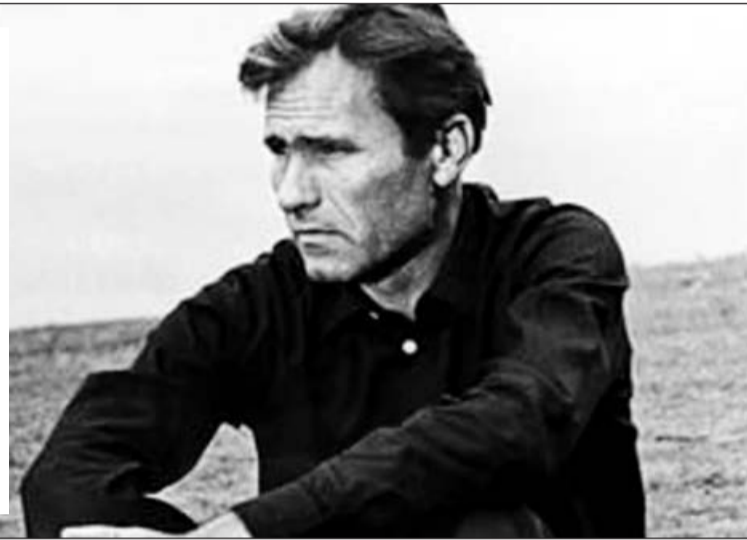
Fəzail İSMAYIL, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, şair-publisist

● Rus ədəbiyyatı

Məşhur sənətkarın müəmmalı ölümü

İstedadlı olduğu qədər də maraqlı, qeyri-adi... Onu belə tanıyırdılar. Yaradıcılığın hansı sahəsinə üz tuturdusa, uğur qazanırdı. Məşhur kinorejissor, aktyor, senarist, yazıçı, dramaturq, Rusiyanın Əməkdar incəsənət xadimi idi. Dövlət və Lenin mükafatlarına layiq görülmüşdü. O, ad-san üçün çalışmırdı. Şöhrət də, uğur da sanki Vasili Şukşini özü tapırdı.

Arzulara doğru...

O, 1929-cu il iyunun 25-də Altayın Biysk rayonunun Srostki kəndində dünyaya gəldi. Uşaqlıq illəri həmin kənddə keçdi. Atası Makar Şukşin sovet hakimiyyətinin kollektivləşmə siyasətinin güdazına gətirdi. Onu həbs etdilər. Və güllələdilər... 1956-cı ildə Makar Şukşinin ölümündən sonra bəraət verildi. O vaxtdək oğlu Vasilin həyatında çox hadisələr oldu.

Alenin bütün qaçqınlarını anası Mariya Sergeevna çəkdi. Vasili bütün mehnirini anasına saldı, onun söhbətləri həyata ilk bələdçi, ilham mənbəyi oldu. 1943-cü ildə Vasili Şukşin Srostki kəndindəki yeddiillik məktəbi bitirib Biysk Avtomobil Kollecinə daxil oldu. Orada iki il yarım təhsil aldı. Ancaq texniki məktəbi bitirə bilmədi. 1945-ci ildə Srostki kəndinə döndü. Kolxozda işə başladı. 1946-cı ildə kəndi tərk etdi. 1947-1949-cu illərdə "Soyuzprommexanizasiya" təstisinin müəssisələrində mexanik işlədi.

1949-cu ildə Şukşin Hərbi Dəniz Qüvvələrində xidmətə çağırıldı. Baltik Donanmasında dənizçi, sonra SSRI Qara Dəniz Donanmasında radio operatoru oldu. Ədəbi fəaliyyətə də oruda başladı. Yazdığı hekayələri yoldaşlarına oxuyurdu. 1953-cü ildə Vasili Şukşin mədə xorası aşkarlandı. Onu hərbi donanmadan ehtiyata buraxdılar. Doğma Srostki kəndinə qayıtdı. 32 sayılı Srostki kənd orta məktəbində attestat almaq üçün növbədənkaner imtahanı verdi. Srostki kəndli gənclər məktəbində rus dili və ədəbiyyatı müəllimi vəzifəsinə çalışdı. Bir müddət heftə həmin məktəbin direktoru oldu.

1954-cü ildə S.A.Gerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutuna daxil olmaq üçün Moskvağa yola düşdü. O, böyük şəhərə arzularının ardınca gətsin deyər anası inayını saxladı...

Əvvəl institutun senarist şöbəsinə müraciət etdi. Sonra rejissorluq şöbəsinə daxil olmaq qərarına gəldi. Mixail İlic Rommun sinfində oxudu. Tələbəlik illərində müəlliminin tövsiyəsi ilə hekayələrini paytaxt nəşrlərinə göndərdi.

"Sakit Don" filminin ikinci bölümündə bir epizodla - hasarın arxasından görünən dənizi rolü ilə aktyor Vasili Şukşinin kino həyatı başladı. 1958-ci ildə tələbə Şukşin "iki Fyodor" filminə əkdirdi. Bu, kinoda ilk baş rolu idi. Aktyor karyerasında çox uğurla irəliləyirdi. Aparıcı rejissorlar ondan rol təklifləri ərsəyə gətirdilər. 1960-cı ildə Mixail İlic Rommun sinfini bitirib, böyük həvəslə kino sənətində fəaliyyətini davam etdirdi.

1960-cı illərin əvvəlində bir-birinin ardınca bədii əsərləri işıq üzünə gətirməyə başladı. 1961-ci ildə "Həqiqət", "Nurlu ürəklər", "Stepkinin məhəbbəti", 1961-ci ildə "İmtahan", "Dirsəklilər", "Jurnalistika fakültəsindən Jelya Seleznyova" əsərləri çap olundu. O, 1963-cü ildə M.Qorki adına Kinostudiyada rejissor kimi çalışmağa başladı. Həmin il "Gənc qvardiya" nəşriyyatında "Kənd sakinləri" adlı ilk toplusu çapdan çıxdı. "Noviy mir" jurnalında iki hekayəsi - "Əla sürücü" və "Qırnıç Malyuçin" dərc olundu. Bu hekayələr əsasında Şukşin "Belə bir oğlan yaşayır" adlı ilk tammetrajlı filminin ssenarisini yazdı. Filmin çəkilişi həmin ilin yayında Altayda başladı və 1964-cü ildə başa çatdı. Filmi yüksək rəy aldı. Şukşinin maraqlı rejissor üslubu mütxəssislərin diqqətini çəkdi.

Başlıbəlalı film

Əsərlərini adətən gecələr çapırdı deyərdi yazırdı. Yaradıcılığında yazılıqla kinonu birləşdirirdi. Ömrünün son iki ili Vasili Şukşin üçün xüsusi əlamətdar oldu. 1973-cü ildə ailəsi ilə birlikdə Pereyaslovski küçəsindəki dar mənzildən Boçkov küçəsinə köçdü. Yeni, geniş mənzilə köçdü. "Xarakterli" adlı hekayələr toplusu çapdan çıxdı. Toplu proza əlində böyük hadisəyə çevrildi və kəskin müzakirələrə rəvac verdi.

Şukşin müəllimi M.Romm kimi teatrı sevmirdi. Amma Q.Tovstonoqov Böyük Teatrda onun "Enerjili adamlar" pyesi əsasında tamaşa hazırladı. Tamaşanın son məşqi 1974-cü ilin iyununda müəllifin iştirakı ilə keçirildi. O, gün Şukşin teatrda gözəl təəsüratla ayrıldı.

Vasili Şukşinin görmək istədiyi işlərin sayı-hesabı yox idi. Onların çoxu reallaşmışdı. 1965-ci ildə Stepan Razinin başlıqlı etdiyi üsyan haqqında senari yazmağa başladı. Amma həmin filmi çəkməyə Dövlət Kinematografiya Komitəsi razılıq vermədi. Onun üçün müəmmaya çevrilmiş qəhrəman Stepan Razin haqqında filmi çəkməyən Şukşin "Qırmızı qovaq ağacı"nın çəkilişinə başladı. Bu filmə görə Vasili Şukşini çox incitdi.

Filmin operatoru Anatoli Zabolotski deyirdi ki, müzakirələr zamanı Şukşinin əlləri masanın üstündə titrəyirdi: "Bondarçuk daha sonra fikirlərini müəllifə izah etdi, lakin film nəzarətçiləri artıq sübhə altına alman hər şeyi redaktə etməyə başlamışdılar. Sovet kinosunda həbs cəzası motivləri pis, əlverişsiz mövzu sayılırdı. Şukşindən də çəkinir, ondan təhlükləli, səs-küy salan kadrlar gözləyirdilər."

"Şukşin öz əcali ilə ölmədi"

Vasili Şukşin içki düşkünlü idi. Bu aludəçiliyi yaratdığı qəhrəmanların simasında da əksini tapırdı. Ətrafına yığılmış içki yoldaşlarının arasında məşhurlar vardı. Onların çoxu 50 yaş keçmədi. Vasili Şukşini üzlişdiyi maneələrdən, problemlərdən xilas etməyən içki asılılığı sürətlə ölməyə apardı...

Rejissor Sergey Bondarçukun "Onlar vətən uğrunda vuruşurlar" filminin çəkilişlərindən sonra Şukşin qrim otağına gətirdi. Sığart qutusunun üstündə səma, yağış, dəfn şəkili çəkdi. Səhəri gün - 1974-cü il oktyabrın 2-də, gərgin iş gününün sonunda çəkiliş meydanından kənarda "Dunay" gəmisinə gətirdi... Yaxın dostu Georgi Burkov onu ölü tapdı. Ölümə səbəbi miokard infarktı olduğu bildirildi.

Onun vaxtsız ölümü barədə müxtəlif söz-söhbət yayıldı. Zəhərlənmədən, ürək tutmasından, müharibə səhnəsi çəkilişindən aldığı ağır yaradan öldüyü deyildi. Vəfatının ildönümünü ilə bağlı keçirilən mətbuat konfransında kino-rejissor, aktyor Aleksandr Pankratov-Çorniy da iştirak etdi. Onun içkili olduğunu anlamaq çətin deyildi. Əvvəlcə jurnalistlərə təhqir etdi. Çıxışının sonunda isə dedi: "Şukşin öz əcali ilə ölmədi. Bir neçə il bundan önce Piket dağında uca səslə Şukşinin öldürüldüyünü qışqırdım. Bundan sonra mənə qarşı sui-qəsd edildi. Lakin mən sağ qaldım. Daha sonra KQB-nin polkovnikli ilə görüşəndə mənə niyə öldürüldüyünü soruşdum. Cavabı qısa oldu: "Həqiqətə görə heç kəs öldürülmür". O, Şukşinin ölümündə sovet hakimiyyətinin əli olduğunu düşündü.

Keçmiş sevgilisi Nona Morduykova deyirdi ki, Şukşin çəkilişləri fiziki yorğunluğa deyil, həm də mədəni yorğunluğa üzə çıxdı. O, "Qırmızı qovaq ağacı" ilə bağlı "Mosfilm" in yeritdiyi siyasi sərəcə görə narahət idi. Gah iki sərəcəli pilyonka verilir, gah da xarab aparatı, gah çəkiliş materialı aydınlaşdırılır, gah da tələsdilər və plan tələb edilirdi. Aktyorlardan kimlərsə gəlmirdi. Sabotajçılar çəkiliş qrupunun bezi üzvləri idilər."

Viktor Astafyev isə deyirdi: "Qırmızı qovaq ağacı"nın çəkilişləri zamanı Volodya (Şukşin) Volqodda mənim evimdə olurdu. O, stul arxasına keçib qəhvə içdi, sonra sığart çəkdi. Və mən bəzilərinin onun haqqında yazdıqları uyğunsuzluqlar heyətləndirirdi... O, kəndli kimi təsvir olunurdu... Baziləri onu sibirli kimi, ya bir oğru, başkəsən, ya da qaba kəndli kimi qeyd edirdilər. ...mənim qarşımda masa dəkkə öz davranışları ilə deyil, öz manerəsi, zahiri görünüşü ilə bir ziyalı oturmuşdu."

İlk sovet rəngli bədii filmi olan "Qırmızı qovaq ağacı"nın premyerası 1974-cü il martın 25-də keçirildi. Vasili Şukşinin bu filmi kinematografiyada yeni bir mərhələ sayıldı. 1974-cü ildə Bakıda keçirilən VII Ümumittifaq kino festivalında əsas mükafata layiq görüldü. Münsiflər heyəti öz rəyini belə açıqladı: "Yazıçı, rejissor, aktyor Şukşinin fitri və parlaq istedadı nəzərə alınmaqla festivalın baş mükafatı "Mosfilm" in "Qırmızı qovaq ağacı" filminə verilir."

"Şukşin öz əcali ilə ölmədi"

Vasili Şukşin içki düşkünlü idi. Bu aludəçiliyi yaratdığı qəhrəmanların simasında da əksini tapırdı. Ətrafına yığılmış içki yoldaşlarının arasında məşhurlar vardı. Onların çoxu 50 yaş keçmədi. Vasili Şukşini üzlişdiyi maneələrdən, problemlərdən xilas etməyən içki asılılığı sürətlə ölməyə apardı...

Rejissor Sergey Bondarçukun "Onlar vətən uğrunda vuruşurlar" filminin çəkilişlərindən sonra Şukşin qrim otağına gətirdi. Sığart qutusunun üstündə səma, yağış, dəfn şəkili çəkdi. Səhəri gün - 1974-cü il oktyabrın 2-də, gərgin iş gününün sonunda çəkiliş meydanından kənarda "Dunay" gəmisinə gətirdi... Yaxın dostu Georgi Burkov onu ölü tapdı. Ölümə səbəbi miokard infarktı olduğu bildirildi.

Onun vaxtsız ölümü barədə müxtəlif söz-söhbət yayıldı. Zəhərlənmədən, ürək tutmasından, müharibə səhnəsi çəkilişindən aldığı ağır yaradan öldüyü deyildi. Vəfatının ildönümünü ilə bağlı keçirilən mətbuat konfransında kino-rejissor, aktyor Aleksandr Pankratov-Çorniy da iştirak etdi. Onun içkili olduğunu anlamaq çətin deyildi. Əvvəlcə jurnalistlərə təhqir etdi. Çıxışının sonunda isə dedi: "Şukşin öz əcali ilə ölmədi. Bir neçə il bundan önce Piket dağında uca səslə Şukşinin öldürüldüyünü qışqırdım. Bundan sonra mənə qarşı sui-qəsd edildi. Lakin mən sağ qaldım. Daha sonra KQB-nin polkovnikli ilə görüşəndə mənə niyə öldürüldüyünü soruşdum. Cavabı qısa oldu: "Həqiqətə görə heç kəs öldürülmür". O, Şukşinin ölümündə sovet hakimiyyətinin əli olduğunu düşündü.

Keçmiş sevgilisi Nona Morduykova deyirdi ki, Şukşin çəkilişləri fiziki yorğunluğa deyil, həm də mədəni yorğunluğa üzə çıxdı. O, "Qırmızı qovaq ağacı" ilə bağlı "Mosfilm" in yeritdiyi siyasi sərəcə görə narahət idi. Gah iki sərəcəli pilyonka verilir, gah da xarab aparatı, gah çəkiliş materialı aydınlaşdırılır, gah da tələsdilər və plan tələb edilirdi. Aktyorlardan kimlərsə gəlmirdi. Sabotajçılar çəkiliş qrupunun bezi üzvləri idilər."

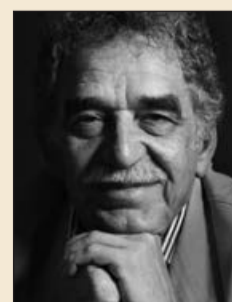
Vasili Şukşinin son arzusu...

Həyatının çox hissəsini şəhərdə keçirsə də, əsl kəndli idi. Rusiyada kənd nəsrinin ən görkəmli nümayəndələrindən biri kimi tanınır, əsərlərinə əyət danışıqların kaloritini gətirirdi. O, doğma kəndinə can atdı, rejissorluqdan, aktyorluqdan əl çəkdi, anasının yanına köçmə, orada yalnız yazıçılığa məşğul olmaq niyyətindəydi. Ömrünün sonuna yaxın əcnəbi jurnalist müsahibədə demişdi: "Bu yaşımada anladım ki, hər yerə çatmaq olmaz, anladım ki, mənim yerim yazıçının arxasıdır". Şukşin anasına məktubunda yazırdı: "Ana, bir xəhşisən yer, mən gəlməmiş evlə bağlı heç nə düşünməyin, yəni evi (sənin evini nəzərdə tuturam) satmayın. Gələm, mən etməli olduğumuzu düşünürük... Bu böyük filməndən sonra kino ilə məşğul olmağı düşünürəm, lap az, ən yaxşısı yazmaq və evdə olmaqdır... Öz doğma yurtda yaşayış işləmə arzusunda yəm".

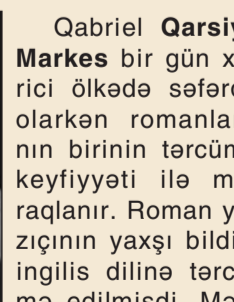
Ancaq son arzusunda qata bilmədi. Doğma kəndinə əbədi köçən Vasili Şukşinin özü yox, heykəli oldu. Adı da Srostkiyə həmişəlik şöhrət gətirdi.

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

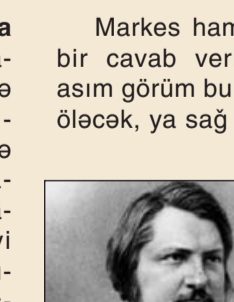
Dünya şöhrətli yazıçı və şairlərin həyatından maraqlı məqamlar

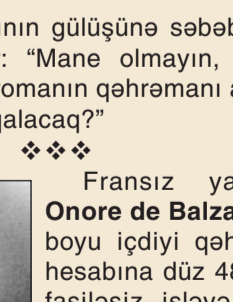
Gabriel Qarsiya
Markes hamının gülüşünə səbəb olan bir cavab verir: "Mane olmayın, qulaq asım görün bu romanın qəhrəmanı axırda öləcək, ya sağ qalacaq?"

Markes hamının gülüşünə səbəb olan bir cavab verir: "Mane olmayın, qulaq asım görün bu romanın qəhrəmanı axırda öləcək, ya sağ qalacaq?"

Fransız yazıçısı **Onore de Balzak** gün boyu içdiyi qəhvənin hesabına düz 48 saat fasiləsiz işləyə bilirmiş. Məhz bu səbəbdən yazıçının əlyazmaları üzərində xeyli qəhvə ləkələri aşkar edilmişdir. Həkimlərin qənaətinə görə, Balzakın ölümünə də əndəzsiz dərəcədə qəhvə içməsi səbəb olub.

Bir gün avstriyalı yazıçı **Peter Altenberg** vəziyyəti ağırlaşdırdığı üçün həkimə müraciət etməli olur. Onun həyat tərzi ilə tanış olan həkim yazıçıya məsləhət görür ki, spirtili içkiden uzaq dursun. Yazıçı heç bir söz demədən palto və şlyapasını götürüb getmək istəyən həkim ona deyir: - Bağışlayın, bəs məsləhət üçün pul vermirsiniz? - Niyə görə pul verməliyəm ki? - deyər Altenberg təəcüblənir, - axı mən sizin məsləhətlərinizi qəbul etməmişəm.

Dünya olduğu kimi

Kainatı bizə yaxınlaşdıran kəşf

Dünyamızı və həyatımızı dəyişən, başarıyyatın ən mühüm ixtiralarından biri teleskopun kəşfidir.

Teleskop - kosmik obyektlərin öyrənilməsinə istifadə edilən, həmçinin kainatdakı kosmik cisimlər arasında radioşüalanmanın müşahidəsinə istifadə olunan optik alətdir.

dən oğurlayıb. Yansen və Lippersgey eyni şəhərdə yaşayırdı. Onlar səmaya baxılıb ulduzları müşahidə etmişdilər.

1609-cu ildə İtalyan fiziki, riyaziyyatçısı, astronomu Qalileo Qalilei yeni kəşf haqqında əsəri yazaraq, Ptolomey və Kopernik sistemləri haqqında söhbət əsərini yazaraq, Kopernikin Yerini Günəş ətrafında fırlanması fikrinə müdafiə etmişdir.

Qalileo Qalilei eyni zamanda teleskopu səmaya yönəldən ilk şəxs olub. O, heyəcanla fikirləşirdi ki, ruhanilərdən gizli şəkildə öz borusunu necə səmaya yönəltməli, nələdir?

düşünür və nəticədə 1668-ci ildə ilk teleskop-reflektor hazırlanır. 100 il sonra teleskop-reflektor əsas astronomik cihaza çevrilir.

XX əsrə doğru gəlincə teleskopların yüksək inkişafını görürük. 1930-cu illərdə radio-teleskoplar ixtira olunur. 1960-cı illərdə infraqırmızı teleskoplar da daxil olmaqla bir çox yeni teleskop növü ixtira edilir və təkmilləşdirilir.

Dünyada ən böyük teleskop İspaniyanın La Palma adasında 7 il və 180 milyon ABŞ dollarına düzəltdirilən "Great Canary Telescope"dür.

İkinci ən böyük teleskop Havay adalarındakı "Keck II", üçüncüsü isə CAR-dakı SALT teleskopudur.

Bilirsinizmi...

- + Keçi südündə inək südündən 5 dəfə daha az yağ var və ona nisbətən 20 dəqiqə daha tez həzm olunur; + İrlandiya, İslandiya, Qrenlandiya və Antarktidada ilan yoxdur; + İnsan gözü spektorum yalnız 3 rəngini - göy, qırmızı, yaşıl ayırd edir...

Təbiətin dostları:

"Fillər mənim dostumdur"

Fil 4 dizi və çənəsi olan yeganə məməli heyvandır. Beyinləri təxminən 5 kilo olduğu üçün dünyanın ən böyük beyni canlısı sayılır.

Fillər çimməyi çox sevdikləri üçün özərlərinə su hovuzu da düzəldir. Onlar çayın qarşısını daşı, ağacla tutaraq dəriniyi 1.2-2 metr olan hovuzda isti günlərdə həvəslənir.

Dişi fillər sürü halında olarkən erkək fillər yalnızdır və davamlı olaraq sürü dəyişdirərək yaşayırlar.

Her il dünyada 2 milyon fil doğulur, bir o qədər də ölür. Fillerin ölümü çox qorribədir.

Dünyada Fillerin Ümumdünya Müdafiəsi Günüdür qeyd olunması ən iri məməlilər olan fillerin sayının azalmasından narahat olan ekoloqların təşəbbüsüdür.

Afrika filin bədən uzunluğu 2 metr, ağırlığı 80 kq olur. Her 10-15 ildən bir dişlə yenisi ilə əvəzlənir.

Dünyanın ən ağıllı iti öldü

ABŞ-nin Cənubi Karolina ştatında yaşayan və dünyanın ən ağıllı iti hesab edilən Çeyser 15 yaşında dünyasını dəyişib.

Heyvan mindən çox oynucağını adını bilirdi və onlarla bağlı müxtəlif tapşırıqları yerinə yetirməyi sevir.

Her il dünyada 2 milyon fil doğulur, bir o qədər də ölür. Fillerin ölümü çox qorribədir.

Dünyada Fillerin Ümumdünya Müdafiəsi Günüdür qeyd olunması ən iri məməlilər olan fillerin sayının azalmasından narahat olan ekoloqların təşəbbüsüdür.

Afrika filin bədən uzunluğu 2 metr, ağırlığı 80 kq olur. Her 10-15 ildən bir dişlə yenisi ilə əvəzlənir.

Niyə telefona cavab verəndə "alo" deyirik?

İndi telefonu tamamilə adi bir cihaz kimi qəbul edirik və onun vasitəsi ilə hər mövzuda danışa bilərik. Ancaq telefon söhbətində ilk söz adətən "alo" olur.

Telefonun ixtiraçısı Aleksandr Bell deyirdi, lakin bu cihazın təkmilləşdirilməsinə və yayılmasına böyük töhfə verən amerikalı ixtiraçı Tomas Edisondur.

nin başçısı ilə yazışmalar aparır. Əsas mövzularından biri səs signallarını ötürməkdir və qəbul etmək üçün bir cihazdan istifadə zamanı danışğın qaydaları ilə bağlı idi.

təklif edir. Telefonun ixtiraçısı olan Aleksandr Bell isə "ahoy" sözünü istifadə etməyi üstün tutur (iki gəmi suda qarşılaşdıqda zəman istifadə olunan deniz salamı).

Lakin maraqlıdır ki, "hullo" sözü bütün ölkələrdə məşhur olmadi. Məsələn, Yaponiyada telefona cavab verərkən "mossi-mossi" (danışğın), Yunanıstanda "parakalo" (buyurun), İspaniyada "diga" (danış) deyirlər.

Sağlıq olsun Unutmaq mərəzi...

Unutqanlıq hamımızın tez-tez yaşadığı haldır. Gün ərzində hər birimiz telefon nömrəsini, adları, əşyaların yerini unuda bilirik.

Mütəxəssislər deyir ki, əslində, unutmaq yeni məlumatı öyrənmək üçün gərəkdir. Bunlar beyində məlumatın işlənməsi müddətində olan, fizioloji olaraq normal sayılan unutmalarınardır.

lari öyrənməklə bağlı bölgələrinin normal fəaliyyəti pozulur. Alzheimer irililəyən - progressiv xəstəlikdir. Xəstəlik insanda niyyət, məntiq və yaddaş kimi əhəmiyyətli əqli göstəricilərin təcridatması ilə nəticələnir.

Xəstəliyin kəşfi

Xəstəlik ilk dəfə alman psixiatri Aloys Alzheimer tərəfindən kəşf olunub. O, işlədiyi Frankfurt Ağıl Xəstəlikləri xəstəxanasında 51 yaşlı qadın xəstəsini müayinə edərkən təsbit etdiyi bu tapıntıların necə şərhləndiyini hələ bilirmirdi, çünki o dövrün tibb kitablarında bəzi bir məlumat yer almırdı.

insandan biridə, 80 yaşdan sonra isə hər 6 nəfərdən birində rast gəlinir. Buna baxmayaraq, xəstəlik yalnız yaşla məhdudlaşmır. Belə ki, Böyük Britaniyada 65 yaşdan aşağı 40 mindən çox Alzheimer xəstəsi var.

Bu unutqanlıq adı unutqanlıqdan fərqlənir

Psixoterapevt Orxan Fərəcli deyir ki, alzheimer demansıyanın geniş yayılması müalicəsi mümkün olmayan neyrodegenerativ xəstəlikdir. Xəstəlik zamanı beyin yeni məlumatları öyrənmə potensialı azalır.

Boksçular da risk altındadır

Həkimin sözlərinə görə, xəstəliyin yaranma səbəbi, nədən qaynaqlandığı dəqiq məlum olmasa da, bəzi ehtimal var. Beynin keçirilməsi infeksiya xəstəlikləri, yaddaşın itirilməsi ilə nəticələnən kəllə-beyin travmaları, damar problemləri, tez-tez təkrarlana depressiyalar, beyin işığı, neyronlar arasındakı sinaptik əlaqələrin itməsi ilə nəticələnən faydalı element çatışmazlığı, neyronların hər hansı səbəbdən kütləvi məhv və ya itirilməsi, daun sindromu, hipotiroidizm, eləcə də genetik gələcəkdə alzheimer olma ehtimalını artırır.

Şəfalı bitkilər

Kartof suyunun möcüzəvi faydaları

Kartof suyu içmək xalq təbabətində geniş yayılmış üsullardan biridir. Qastrit, mədə və ürək xəstəliyi kimi müxtəlif xəstəliklərə fayda verir.

Bundan başqa, kartof suyunun tərkibindəki zəngin üzvi birləşmələr revmatizm, oynaq problemlərinə də yardım edir.

Kartof suyu tərkibinə görə bağırsağın xərçənginə qarşı mühüm rol oynayır. Fol turşusu və demir baxımından zəngin olduğu üçün qırmızı qan hüceyrələrinin hazırlanmasında əhəmiyyətli rol oynayır.

Kartof suyu içməklə yanaşı, həm də saç yaranması riskini də azaldır. Kartofun dəri üzərindəki effektivliyi hər kəs bilir. Gözlü qaralar, yaralar və şişkinliklərə qarşı kartof suyu həmişə bir həll yolu kimi görülür.

Kartof suyunu tərkibindəki asit maddənin PH səviyyəsini tənzimlədiyindən mədədəki turşuluğun artmasını azaldır. Mədə turşuluğu ilə yanaşı mədə sancısı çəkiyə görə də kartof suyu içmək tövsiyə edilir.

Kartof suyunu tərkibindəki asit maddənin PH səviyyəsini tənzimlədiyindən mədədəki turşuluğun artmasını azaldır.

Kartof suyu içmək tövsiyə edilir. Bununla mədə xərçəngi, qastrit, kolit kimi mədə problemlərinin də yaranma riski azalır.

İstifadə qaydası: Kartofu soyub doğrayın, yuyun və şirəçəkən maşından keçirin.

Sağlam qidalanma

Güclü immunitetin sirri

Qəribə alimlərinin araşdırmasına əsasən, bəzi tərəvəzlər qida rasionuna əlavə edib möhkəm və sağlam immunitet əldə etməklərlər.

Soyuqdeymə zamanı soğanın müalicəvi əhəmiyyəti barədə çox danışılıb.

Ürək-damar sistemi xəstələrinə kəlmə məsləhət görülür. Onun tərkibindəki C vitamini xolesterini mübarizədə əvəzdirilməlidir.

19 Avqust Dünya Humanitar Yardım Günüdür

Dünyada 130 milyondan artıq insanın həyatı humanitar yardımlardan asılıdır

Son iki əsrdə xalqların ləkəsinə daxil olunan ifadələrin ən yaddaqanları "böhran", "fəlakət", "təvəz", "işğal"dir. Planetin müxtəlif qütblərində baş vermiş təbii hadisələri, eləcə də süni problemlər: məhəlli və beynəlxalq münaqişələr, müharibələr, terror və s. nəticəsində zərər çəkmiş insanların üzləşdiyi hallar humanitar yardımlara ciddi ehtiyac yaradıb. Məhz buna görə 19 Avqust BMT Baş Məclisinin qərarı ilə Dünya Humanitar Yardım Günü kimi qeyd olunur.

BMT Baş Məclisinin qətnaməsi ilə 2008-ci il dekabrın 11-də elan edilmiş Dünya Humanitar Yardım Günü'nün məqsədi insanları xilas etmək üçün çalışmaq və həyatını itirənlərin xatirəsini yad etməkdir. Bu günün təsis edilməsi 2003-cü il avqustun 19-da İraqda BMT qərgəhının bombalanması nəticəsində yardım işçilərinin həlak olması ilə bağlıdır. Keçirilən tədbirlərin məqsədi humanitar yardım işçilərini dünyanın harasında yaşamasından və kimliyindən asılı olmayaraq, təhlükə altında qalan insanlara kömək əlini uzatmağa çağırmaqdır. Bununla humanitar yardım işçilərinin fəaliyyəti və onların üzlaşdığı çətinliklər barədə cəmiyyəti məlumatlandırmağa imkan yaradır.

"Son illər silahlı münaqişə zonalarında aclıqdan əziyyət çəkənlərin sayı daha da artır". Bu fikirlər BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı (FAO) və Dünya Ərzaq Proqramının BMT Təhlükəsizlik Şurasına təqdim etmək üçün hazırladığı hesabatda yer alıb. BMT-nin rəsmi saytında göstərilir ki, hesabatda Əfqanıstan, Konqo Demokratik Respublikası, Yəmen, Suriya, Somali və Mərkəzi Afriqa Respublikasında, həmçinin Çad gölü hövzəsi ölkələrindəki ağır humanitar vəziyyət əks olunub. Bildirilir ki, bu səkkiz münaqişə zonasında 8 milyondan çox insan aclıqdan əziyyət çəkir.

BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının baş direktoru Xose Qraşianu da Silvanın hesabatına yazdığı preambulada qeyd olunur: "Təkliflə diqqətinizə çatdırıram ki, ilk baxışdan quru rəqəmlər kimi görünən bu faktların arxasında aclıqdan əziyyət çəkən insanların taleyi dayanır ki, bu da XXI əsrdə yolverilməzdir".

Yeri gəlmişkən, 2018-ci ilin mayında BMT Təhlükəsizlik Şurası silahlı münaqişə zonalarında aclıqdan əziyyət çəkənlərə dair qətnamə

qəbul edib. Şüranın üzləri aclıq olunduğu illərə təsadüf edirdi. Lakin sonradan dövlətimizin hərtərəfli inkişafı nəticəsində Azərbaycan özü bu gün humanitar yardımlar edən donor ölkəyə çevrilib. Son illər Pakistan, Yaponiya, Somali və başqa ölkələrdə birbaşa humanitar yardımlar göstərən Azərbaycan atdığı addımlar beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən yüksək dəyərləndirilir. Ölkəmizin və xalqımızın belə xeyirxah addımları hamraylığın gözəl nümunəsi kimi qarşılanır.

BMT-nin sabiq baş katibi Pan Gi Munun vaxtilə Dünya Humanitar Yardım Günü ilə bağlı dünya ictimaiyyətinə ünvanladığı müraciətdə deyilirdi ki, humanitar böhranlar hər il təkrarlanır. Ehtiyacı olanlara, evlərini, sevdiklərini və gəlir mənbələrini itirmiş insanlara yardım edib onların əziyyətini azaltmaq və ümid gətirmək üçün birləşsələr az deyil. Belə insanların fədakarlıqları nəticəsində münaqişə və təbii fəlakətlər zamanı insanların həyatı xilas edilir. O, Əfqanıstanda, Haitidə və başqa yerlərdə fədakarlıq edib vəzifə borclarını yerinə yetirərək həlak olanları və yaralanları da xatırlayırdı.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının Azərbaycandakı nümayəndəliyi 1993-cü ildən ölkəmizdə öz humanitar missiyasını yerinə yetirir. Azərbaycan hökuməti ilə sıx əməkdaşlıq və beynəlxalq qurumların fəaliyyətinin genişlənməsinə şərait yaradır. BMT QAK-ın Azərbaycandakı

nümayəndəsinin fikrincə, məcburi köçkünlərin təxirəsalınmaz humanitar yardım ehtiyaclarının ödənilməsinə, onların yaşayış şəraitinin və iqtisadi perspektivlərinin yaxşılaşdırılmasına Azərbaycan hökumətinin fəallığı və fəlakətlə üz-üzə qalan Avropa üçün nümunədir.

Təkcə onu qeyd edək ki, dünyada 160 min insanın gözüne işıq bəxş edən missiyanın da humanitar aksiya ilə ölkəmizdə olmasına təsadüfi deyildi. Bu, "Fuji" humanitar missiyasının Azərbaycana 14-cü səfəri kimi yadda qalıb. BMT QAK-ın Azərbaycandakı nümayəndəliyi hər il qaçqınlar, məcburi köçkünlər və digər həssas qruplardan olan əhali üçün ödənilmiş göz müayinəsi və eynək paylanışını həyata keçirilməsi üçün aidiyyəti dövlət orqanlarının dəstəyi ilə bu cür missiyalar təşkil edib.

Yaponiyanın adçıqkənən missiyası Azərbaycanda humanitar fəaliyyətinə yerinə yetirməsi üçün 2005-ci ildən indiyədək 3 milyon ABŞ dollarından artıq vəsait xərcləyib. 60 minə yaxın yüksəkkeyfiyyətli optik eynək və digər əşyalar BMT QAK-ın Azərbaycanı fəaliyyətinə inanə kimi ölkəyə gətirilib. Ümumilikdə 30 min nəfərdən artıq qaçqın, məcburi köçkün və digər həssas qruplardan olan insan BMT QAK-ın Azərbaycanı nümayəndəliyinin aidiyyəti hakimiyyət orqanları ilə birgə yaratdığı şəraitdən istifadə edərək ödənilmiş göz müayinəsi xidmətlərindən faydalanıb.

Diqqət çəkən faktlardan biri də odur ki, Azərbaycan hökumətinin tövsiyəsi və dəstəyi ilə doktor Akio Kanae 2006-cı ildə "Nansen" Qaçqın Mükafatına layiq görülüb. Həmin mükafatdan əldə etdiyi vəsaiti isə o, Beyləqan rayonunda məcburi köçkün icması üçün su təchizatı layihəsinin maliyyələşdirilməsinə yönəlib.

Bütün bunlarla yanaşı, onu da xatırladaq ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində yaranmış 1 milyon 200 mindən çox qaçqın və məcburi köçkünün probleminin həllinə ikili münasibət illərdir ki, davam etməkdədir. Nüfuzlu beynəlxalq qurumların bu münaqişənin həllinə dair qəbul etdiyi qətnamələrin hələ də yerinə yetirilməməsi, beynəlxalq güclərin problemin həllinə laqəyid yanaşmalarının nəticəsidir.

Qaçqın, migrant, məcburi köçkün problemi dünyada həmişə olub. Milli, məhəlli münaqişələr çoxaldıqca qaçqın və migrantların sayı da artmağa başlayıb. İraq, Əfqanıstan, Liviya, Misir, Suriya da hər gün, az qala, yüzlərlə insan ölüb. Bunlar dünyada hegemon dövlətlərin torpaq, təbii sərvətlər əldə etmək və nüfuz dairələrini genişləndirmək kimi hədəflərinin nəticəsidir. Ancaq dünyada bu ədalətsizliklər daim davam edə bilməz.

Təəssüfləndirici haldır ki, dünyada 130 milyondan artıq insanın həyatı humanitar yardımlardan asılıdır. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin və qeyri-hökumət təşkilatlarının hesabatlarında humanitar yardım işçilərinə edilən hücumların, onların öldürülməsi və oğurlanması hallarının sayındakı artım göstərir ki, bunun qarşısının alınmaması daha ağır fəlakətlərə gətirib çıxara bilər. 2004-cü ildə 56 humanitar yardım işçisi qətlə yetirildiyi halda, 2014-cü ildə bu rəqəm 121-ə, insidentlərin sayı isə 63-dən 190-ya çatıb. Bu ağırlı vəziyyət davam edir.

550 milyonluq əhalisi olan Avropa ölkələrinin 800 min nəfər qaçqın problemi qarşısında aciz qaldığı çox da uzaq tarix deyil. Lakin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində dövlətimiz neçə onillikdir ki, 1,2 milyon qaçqın və məcburi köçkünün problemlərini öhdəsindən gəlir. Azərbaycan səfər edən nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri Prezidentin məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində ölkəmizin bu sahədə əldə etdiyi nailiyyətləri bütün dünyaya nümunə göstərirlər.

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU, "Azərbaycan"

"Beynəlxalq Ordu Oyunları - 2019" yarışlarının bağlanış mərasimi keçirilib

Moskva şəhərində səfərdə olan Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov avqustun 17-də Alabino poliqonunda təşkil edilən "Beynəlxalq Ordu Oyunları - 2019" yarışlarının son günündə "Tank biatlonu" müsabiqəsinin final mərhələsinə çıxmış komandaların mübarizəsini izləyib və qalib gəlmiş hərbi qulluqçuların mükafatlandırılmasında iştirak edib.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, nazir Zakir Həsənov rusiyalı həmkarı, ordu generalı Sergey Şoyqu ilə birgə poliqonda təşkil olunan "Dostluq evi"ne gəliblər. Burada onlar iştirakçı dövlətlərin mədəniyyət nümunələri nümayiş etdirilən sərginin Azərbaycanı aid bölməsində ölkəmizin tarixi, mədəniyyəti, adət-ənənələri, məişətinə aid eksponatlarla yaxından tanış olublar.

"Beynəlxalq Ordu Oyunları - 2019" yarışlarının tentənəli bağlanış mərasimi bayram konserti ilə sona çatıb.

Qeyd edək ki, hərbiçilərin beynəlxalq yarışlarında Azərbaycan Ordusunun nümayəndələri "Dəniz kuboku", "Tank biatlonu", "Səhra mətbəxi", "Hərbi-tibbi estafet", "Snayper həddi" və "Artilleriya atəşinin ustaları" müsabiqələrində ölkəmizi yüksək səviyyədə təmsil ediblər.

Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Dillərə Əliyeva küçəsi, ev 251a, mənzil 158 ünvanında yaşayan Təranə Tapdıq qızı Teylorun adına Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidməti tərəfindən 21.12.2011-ci ildə verilmiş Çıxarış (MA № 0326985, Qeydiyyat № 1111115486) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İndoneziyanın paytaxtı köçürüləcək

İndoneziya Prezidenti Coko Vidodo ölkə paytaxtını Cakartadan Borneo adasına köçürməyi təklif etmişdir. O, müvafiq bəyanatla parlamentdə çıxış etmişdir.

Vidodo ümidvar olduğunu bildirmişdir ki, xalq paytaxtı köçürmə təşəbbüsünü dəstəkləyəcək. Onun dediyinə görə, yeni paytaxt təkcə milli özünəməxsusluq yox, həm də tərəqqi və inkişaf rəmzi olacaq.

Prezident hesab edir ki, bu addım iqtisadi bərabərlik və ədalətə naminə atılmışdır, çünki Cakarta əhali sıxlığından əziyyət çəkir.

Daşqınlar nəticəsində evlərin uçması, əhali sıxlığı və yol hərəkətinin intensivliyi hər il Cakartaya 6,5 milyard dollarlıq ziyan vurur.

Beynəlxalq aləm

Daha 124 min suriyalı məcburi köçkün vəziyyətinə düşdü

Qurban bayramı günlərində Türkiyə ilə sərhədin yaxınlığında yerləşən qaçqın düşərgələrinə Suriyanın şimal-qərbindən, İldib gərginliyini azaldılması zonasında 124 min sakin köçmüşdür. "Anadolu" agentliyi xəbər verir ki, əhali Suriya hökumət ordusunun və Rusiya qoşunlarının ardi-arası kəsilməyən hücumları ucubandan kütləvi şəkildə döyüş əməliyyatları rayonlarını tərk edir. Əldə olan məlumata görə, Prezident Bəşşar Əsədin ordusu Xan Şeyxun şəhərinə doğru irəliləyir. Şəhərin əhalisi

ev-əşiyini tərk etmək məcburiyyətindədir. Adamların bir hissəsi Türkiyə ordusunun Şimali Suriyada keçirdiyi "Fərat qalması" və "Zeytun bucağı" əməliyyatları nəticəsində terrorçuların təmizlənməsi rayonlarına köçmüşdür. Yerli müşahidəçilərin proqnozuna görə, Səraqib və Məerə ən-Numan şəhərləri də hava hücumuna məruz qalsın, məcburi köçkünlərin sayı 1 milyon nəfərə çata bilər.

ABŞ məhkəməsi İran tankerinin həbsinə order verdi

Kolumbiya dairə məhkəməsi (ABŞ) İran bir neçə gün əvvəl Cəbəl-Tariq hakimiyyət orqanlarının sərbəst buraxdığı "Grace 1" tankerinin həbsinə order vermişdir. Məlumatı ABŞ Ədliyyə Nazirliyi yaymışdır.

Orderə görə, tanker, onun daşıdığı neft və 995 min dollar ABŞ-ın "Beynəlxalq fəvqəladə iqtisadi səlahiyyətlər haqqında", bank dələduzluğu, çirkli pulların yuyulması, həmçinin terrorizmə bağlı fəaliyyətə görə müsadirə barədə qanunların pozulması ilə əlaqədar müsadirə edilə bilər. Məhkəmə iddia edir ki, tanker İranın Suriyada yerləşdirilmiş İslam İnqilab Qvardiyasının bölmələrinə neft

Odessa mehmanxanasında yanğın: 8 nəfər həlak oldu

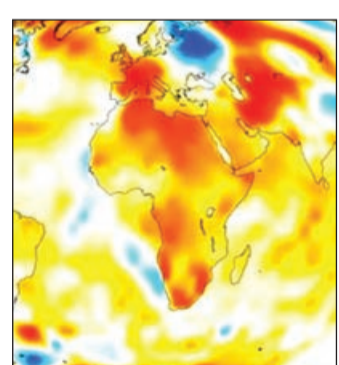
Ukraynanın Odessa şəhərində "Tokio Star" mehmanxanasında yanğın səkkiz nəfərin həyatına son qoymuşdur. Bu barədə Ukrayna Dövlət Fövqəladə Hallar Xidməti məlumat vermişdir.

Hadisə zamanı on nəfər yaralanmışdır. Dünən yerli vaxtla saat 01:34-də başlanmış yanğın üç saatdan sonra söndürmək mümkün olmuşdur. 1000 kvadratmetrlik sahə yanımışdır.

"Odessa Online" portalının xəbərinə görə, yanğın mehmanxananın palataryuma otağında başlamışdır. Mehmanxanada qalanlar köçürülmüşdür.

Yer kürəsində istilik mütləq rekord vurdu

Minlərlə yerüstü müşahidə stansiyası təsdiqləmişdir ki, cari ilin iyul tarix boyunca planetdə ən isti ay olmuşdur. Bu barədə "The Washington Post" qəzeti xəbər verir.

İqlimin monitorinq və tədqiqi ilə məşğul olan "Berkeley Earth" təşkilatının məlumatına görə, iyul ayı 2016-cı ilin avqustunda vurulmuş rekord 0,08 dərəcə üstələmişdir. İqlim dəyişikliyinin monitorinqi üzrə "Copernicus" xidməti də bildirmişdir ki, iyul bütün digər aylardan daha isti olmuşdur. Okean və Atmosfer Tədqiqatları Milli İdarəsinin (ABŞ) məlumatına görə, Yer səthində orta qlobal temperatur XX əsrdə orta temperaturdan 1,71 dərəcə çox olmuşdur.

Qafqaz qoruğu ərazisində yeni göl aşkar edilib

Rusiyanın Krasnodar diyarında yerləşən Qafqaz qoruğunun ərazisində ekspedisiyada olan qrupun iştirakçıları buzlağın geri çəkildiyi yerdə yeni gölün yaranacağını aşkar ediblər. AZƏRTAC Rusiya KİV-inə istinadla xəbər verir ki, bu barədə Qafqaz qoruğunun mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Məlumatda deyilir: "Açıqta çay hövzəsində, Çelipsi buzlağının geri çəkildiyi yerdə kərik çayın göl aşkar edilib. Həmin sututar əvvəllər heç bir xəritədə göstərilməyib. Bu fakt qlobal istiləşmə nəzəriyyəsinə, yeni hazırda buzlaşmanın pozulması və buzlaqlardan yeni göllərin əmələ gəlməsi proseslərinin getdiyini növbəti dəfə təsdiq edir.

"Tyson Foods" minlərlə kiloqram dondurulmuş toyuq kotletini geri çağırır

"Tyson Foods, Inc" şirkəti təqribən 14 min kiloqram dondurulmuş toyuq kotletini bu məhsullarda kənar qatışığın ola bilməyindən ehtiyat etdiyinə görə geri çağırır.

AZƏRTAC Amerika KİV-ə istinadla xəbər verir ki, şirkətin məlumatına görə, korlanmış məhsul Missuri, Massaçusets, Konnektikut, Nyu Hampşir, Nyu-York, Vermont, Ohayo, Pensilvaniya, Texas və Virginia ştatlarında satılıb.

ABŞ Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi nəzərdə Qida Təhlükəsizliyi Xidmətinin məlumatına deyilir ki, geri çağırılan məhsula 2019-cu il yanvarın 31-də istehsal edilməsi və saxlama müddəti 2020-ci il yanvarın 31-nə qədər olan yarım kiloqramlıq "Weaver" toyuq kotletləri paketləri aiddir. Xidmətin nümayəndələri bildiriblər ki, onlar kotletlərdə kənar qatışığın olması barədə istehlakçılardan şikayət məktubları daxil olandan sonra məlumatlandırılıblar. Xidmət alıcıları bu məhsulları tullamağı, yaxud mağazalara qaytarmağı məsləhət görüb.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN! Mahmud Məmmədov və "Günay Bank" ASC-nin kollektivi Şamil Məmmədovun vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir. KAMAL MƏMMƏDOVUN vafatından kədərli xatirələrini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR Bəxtiyar SADIQOV. Ünvan: AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, IV mərtəbə. Telefonlar: Qəbul otağı - 539-68-71, Baş redaktor müavinləri - 538-86-86, 434-63-30, 538-97-96, Məsuliyyət - 539-43-23, Məsuliyyət müavinləri - 539-44-91, Parlament və siyasət şöbəsi - 539-72-39, 539-84-41, 539-21-00, İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55, Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 432-37-68, Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82, Reklam şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11, Kompüter mərkəzi - 538-20-87, Fotolüstrasiya şöbəsi - 538-84-73, Məhsulabat - 539-59-33, İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsi - (+994 12) 5398441. Qeydiyyat nömrəsi 1: "Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb səhifələndirilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilmişdir. Rəsmi sənəd və çıxışlarda sənədlərlə bərabər, dərəcə üçün göndərilən digər yazılarda fikirlər də Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılmır. Gündəlik qəzet. Tiraj 9003. Sifariş 2686. Qiyməti 40 qəpik.